ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଅଥର୍ବବେଦ

(अथर्ववेद / Atharvaveda)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଅଥର୍ବବେଦ

ଶୌନକ ସଂହିତା

(शौनक संहिता)

(Shaunaka Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,

ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା

ପ୍ରଧାନ ଅଧ୍ୟାପକ,

ନବଜୀବନ ବେଦ ବିଦ୍ୟାଳୟ , ମଦନମୋହନପୁର

ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

ପୂର୍ବାଭାଷ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ମାତୃପିତୃଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଗୁରୁଭ୍ୟୋ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ମହାଗଣପତୟେ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟୈ ନମଃ ।
ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ବେଦାୟ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ବେଦପୁରୁଷାୟ ନମଃ ।

୧୩ ଜୁଲାଇ ୨୦୨୨, ବ୍ୟାସ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ବେଦମାନଙ୍କର ରୂପାନ୍ତର ସୃଙ୍ଖଳାରେ ଏହା ମୋର ୪ର୍ଥ ପ୍ରକଳ୍ପ । "ଋକ୍-ବେଦ", ଯଜୁର୍ବେଦ, ଓ "୧୦୮ ଉପନିଷଦ" ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପରେ, ପାଠକ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛୁମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ "**ଅଥର୍ବବେଦ**" ଓ "**ସାମବେଦ**"ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପ୍ରକଳ୍ପ ହାତକୁ ନେଲି, ଓ ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ତଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିପଡିଲି । ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ " ଅଥର୍ବବେଦ " ସମାପନ କରିବାର ନିଷ୍ପତି ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ସେଥିପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ "**ଶୌନକ ସଂହିତା**"ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ଅନେକଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ପରେ "**ଶୌନକ ସଂହିତା**"ର ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ୨ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ "ସାମବେଦ"ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭକରି, ଏହାର ଉପଲବ୍ଧ "କୌଥୁମ ସଂହିତା"ଙ୍କର ରୂପାନ୍ତର ମଧ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ଏହି ସଂସ୍କରଣର ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହା ଯେ, ଏଥିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ରର ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ବହୁ ପରିଶ୍ରମପୂର୍ବକ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ମାନଙ୍କର ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଶେଷ୍ୱତ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଳ୍ପ ବିବରଣୀ ଆଗାମୀ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ ୧୯୫୪ ମସିହାର ଏକ ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକ "ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା"କୁ ଆଧାର ରୂପେ ନିଆଯାଇଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏହି ସଂସ୍କରଣର ସମାପନ କରାଯାଇଛି । ସମସ୍ତ ସୂତ୍ରର ସୂଚନା ତଳେ "ସୂତ୍ର ସୂଚନା" ଦିଆଯାଇଛି ।

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ସ୍ୱର (ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ, ସ୍ୱରିତ ଇତ୍ୟାଦି) ମାନଙ୍କର ଶଂକେତ ବା ଚିହ୍ନ ଦିଆଯାଇନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ସେ ପ୍ରକାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ତଥାପି ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ଜାରି ରହିଛି, ହୋଇପାରେ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତି ସଂସ୍କରଣରେ ଏହା ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ୱେବ ସାଇଟରେ ସମସ୍ତ ଶ୍ଳୋକ ବା ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସ୍ୱରାବୃତି ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ପାଠକମାନେ ଏହାକୁ ଶୁଣି ପାରିବେ ବା ଅଭ୍ୟାସ କରିପାରିବେ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର ସରିବା ପରେ, ଏହା ଠିକ୍ ରେ ରୂପାନ୍ତର ହେଲା କି ନାହିଁ, ତାହାର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (ପ୍ରୁଫ୍-ରିଡିଙ୍ଗ୍) ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳ ଦସ୍ତାବେଜ ସଙ୍ଗରେ ରୂପାନ୍ତରୀତ ଦସ୍ତାବେଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବାପାଇଁ, ୨ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା (ଅଥର୍ବବେଦୀ)" ଓ "ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା" ମୂଖ୍ୟରୁପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ତାଙ୍କର ଉପଦେଷ, ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଓ ସୁଧାରୀକରଣ ସର୍ବଦା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ରହିବ ।

ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଏହି ପବିତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥ "**ଅଥର୍ବବେଦ ଓଡିଆରେ**" ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଛି । ଆଶାକରୁଛି ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ବେଦଲିପ୍ସୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୩୦.୦୮.୨୦୨୩ **ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,**

ରକ୍ଷାବନ୍ଧନ **ସଂପାଦକ,**

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା, ଭାରତ ।

ବର୍ତମାନ ସ୍ଥିତି - ଚେନ୍ନାଇ, ତାମିଲନାଡୁ, ଭାରତ ।

Not For Commercial Use

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ "**ଅଥର୍ବବେଦ ଓଡିଆରେ**" ଓଡିଆ ଭାଷୀ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଓ ସାର୍ବଜନୀନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବଶମ୍ବଦ

ସଂପାଦକ

ନିବେଦନ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ "**ଅଥର୍ବବେଦ ଓଡିଆରେ**" ଟି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଓ ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲରୂପରେ ମୁକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହାର କୌଣସି **ବ୍ୟାପାରୀକରଣ ନ କରିବାକୁ** ଅନୁରୋଧ । ଯଦି କେହି ଏହାର ପ୍ରକାଶନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସଂପାଦକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଏହି ଓଡିଆ ରୂପାନ୍ତରିତକୁ ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ, ସମସ୍ତ ସାବଧାନ ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ତଥାପି, ଏଥିରେ ଭୁଲ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇ ପାରେ । ତେଣୁ କୃପାଳୁ ପାଠକ, କ୍ଷମା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,

ସଂପାଦକ,

ଅଥର୍ବବେଦ

ଇତିହାସକାରମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦର ବିଭାଜନ 'ତ୍ରେତୟା ଯୁଗ'ର ଆରମ୍ଭରୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଥିଲା । ମୁନିଋଷିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିବା "ବେଦତ୍ରୟୀ ମନ୍ତ୍ର" ସମୁହ ଅନେକ ଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ତାହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଓ ମହତ୍ୱ ଅନୁସାରେ ବିଭାଜନ କରିବାପାଇ ୪ଜଣ "ଋତ୍ୱିକ"ଙ୍କୁ ଦାୟୀତ୍ୱ ଦିଆଗଲା । ସେମାନେ ହେଲେ - '**ହୋତା**', '**ଅଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁ**', '**ଉଦ୍ଗାତା**' ଓ '**ବ୍ରହ୍ମା**'। ଏଥିପାଇଁ 'ହୋତା'ଙ୍କୁ ଋକ୍ ମନ୍ତ୍ର, 'ଅଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁ'ଙ୍କୁ ୟଜୁସ୍ ମନ୍ତ୍ର, 'ଉଦ୍ଗାତା'ଙ୍କୁ ସାମନ୍ତ୍ର ଋକ୍ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣର ଦାୟୀତ୍ୱ ଦିଆଗଲା, କିନ୍ତୁ ଚତୁର୍ଥ ଋତ୍ୱିକ୍ '**ବ୍ରହ୍ମା**' ସିଧା ସଳଖ ଭାବରେ କୌଣସି 'ବେଦତ୍ରୟୀ' ମନ୍ତ୍ର ସହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ନଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ସେହି ୩ଜଣ ଋତ୍ୱିକ୍ ମାନଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାର ଦୟୀତ୍ୱ ଦିଆଗଲା ।

ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲୁଥିବା ବେଳେ, ସେମାନେ କିଛି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର '**ଅଥର୍ବଣ**' ଋଷି ଓ '**ଅଙ୍ଗିରସ**' ଋଷିଙ୍କ ଠାରୁ ପାଇଲେ । ସେ ମନ୍ତ୍ରସମୁହ ଶାନ୍ତି ଓ ଅଖଣ୍ଡତା ରଖିବା, ଦୁଷ୍ଟାତ୍ମା ମାନଙ୍କର ଦୁଷ୍ଟ ଶକ୍ତିର ନିବାରଣ, ସାମାଜିକ ରିତି, ଭେଷଜ ବିଦ୍ୟା, ଓ ଶତ୍ରୁ ଜୟ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା । ସେସବୁ ମନ୍ତ୍ରସମୁହକୁ ନେଇ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ଭିତ୍ତିଭୂମି ସ୍ଥାପନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଋତ୍ୱିକ୍ "**ବ୍ରହ୍ମା**" ଏହିସବୁ ମନ୍ତ୍ରସମୁହର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାର ଦାୟୀତ୍ୱ ନେଲେ ଓ ଏହାର ପ୍ରସାର କରିବାରେ ଯୋଗଦାନ ଦେଲେ ।

ଦ୍ୱାପରଯୁଗରେ "ବେଦବ୍ୟାସ" ବେଦ ବିଭାଜନକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ । ସେ, ଏହି ବିଭାଜନ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ୨ଟି ପଦ୍ଧତିର ସାହାର୍ଯ୍ୟ ନେଇଥିଲେ, ଯଥା, **ସାହିତ୍ୟିକ** ଓ **ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞକର୍ମ** । ତେଣୁ ମନ୍ତ୍ରସମୁହର ଲକ୍ଷଣ ଅନୁସାରେ, ସାହିତ୍ୟିକ (ପଦ୍ୟ, ଗଦ୍ୟ ଓ ସଂଗୀତ) ଓ ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞକର୍ମ (ମୁଖ୍ୟତଃ ବିଷୟବସ୍ତୁ) ପଦ୍ଧତିରେ ବିଭାଜନ କରିଥିଲେ । ପଦ୍ୟରେ 'ଋକ୍-ବେଦ'କୁ, ଗଦ୍ୟରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'କୁ, ସଂଗୀତରେ 'ସାମବେଦ'କୁ ବିଭକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହାପରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ କେବଳ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଭାଗ କରିଥିଲେ, ଯାହା "**ଅଥର୍ବବେଦ**" ନାମରେ ପରିଚିତ

Not For Commercial Use

ହେଲା । ସେଇଥିପାଇଁ କେବଳ "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ମନ୍ତ୍ରସମୁହର ୩ ପ୍ରକାରର ଲକ୍ଷଣ, ଅର୍ଥାତ **ପଦ୍ୟ**, **ଗଦ୍ୟ**, ଓ **ସଂଗୀତ** ମିଳିଥାଏ ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଏହି ମନ୍ତ୍ରସମୁହ ମଧ୍ୟରେ ମହର୍ଷି "**ଅଥର୍ବଣ**"ଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର (୨୬୧୬) ଥିବାରୁ, ଏହାର ନାମ "ଅଥର୍ବବେଦ" ରଖାଯାଇଥିଲା । "ଅଥର୍ବବେଦ" ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ନାମ-ମାନଙ୍କରେ ପରିଚିତ, ଯଥା, - **ଅଥର୍ବବେଦ**, **ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରୋବେଦ**, **ବ୍ରହ୍ମବେଦ**, **ଭିଷଗ୍-ବେଦ**, ଓ **କ୍ଷାତ୍ରବେଦ** ।

ଅଥର୍ବବେଦ – ପାଣିନିଙ୍କ ଧାତୁପାଠରେ "ଥର୍ବ"ର ଅର୍ଥ ହିଂସା ବା ହିଂସା ସଂବନ୍ଧୀୟ କର୍ମ । ତେଣୁ ଏହାର ପ୍ରତିକୂଳ ଅର୍ଥରେ ଏହା "ଅଥର୍ବ", ଅର୍ଥାତ ଅହିଂସା ବା ଶାନ୍ତି ଓ ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମ ଅଟେ । "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଏହାକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଥାଏ, ସେହିଥିପାଇଁ ଏହି ବେଦର ନାମ "ଅଥର୍ବବେଦ" ଅଟେ ।

ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରୋବେଦ – "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର ମହର୍ଷି "ଅଥର୍ବଣ" ଓ "ଅଙ୍ଗିରସ"ଙ୍କର ଥିବାରୁ, ଏହାକୁ "ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରୋବେଦ" କୁହାଯାଏ । ଏହାର ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ "ଅଥର୍ବବେଦ", "ମହାଭାରତ", "ମନୁସ୍ମୃତି", "ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟସ୍ମୃତି" ଓ "ଔଶନସସ୍ମୃତି" ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କରେ ରହିଅଛି ।

ବ୍ରହ୍ମବେଦ – "ବ୍ରହ୍ମା" ନାମକ 'ଋତ୍ୱିକ' (ଉପରେ ଆଲୋଚିତ) ଏହାର 'ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞକର୍ମ' ପ୍ରତିପାଦନ କରିଥିଲେ ବୋଲି ଏହାକୁ "ବ୍ରହ୍ମବେଦ" କୁହାଯାଏ । ଆଉଏକ କାରଣ, ଏଥିରେ ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର "ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତନ" ବିଷୟରେ ଥିବାରୁ, ଏହା "ବ୍ରହ୍ମବେଦ" ନାମରେ ଜଣା ।

ଭିଷଗ୍-ବେଦ – "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ଅନେକ ରୋଗ ଓ ତାହାର ଔଷଧ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ରହିଅଛି, ସେଥିପାଇଁ ଏହା "ଭିଷଗ୍-ବେଦ" ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣା ।

Not For Commercial Use

କ୍ଷାତ୍ରବେଦ – "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ରାଜକର୍ମ ସଂବନ୍ଧୀତ ଅନେକ ସୂକ୍ତ ସମୁହ ରହିଅଛି, ତଥା ଏଥିରୁ ରାଜନୈତିକ ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ମିଳିଥାଏ, ସେଇଥିପାଇଁ ଏହା "କ୍ଷାତ୍ରବେଦ" ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣା ।

ଅଥର୍ବବେଦ ବିଷୟବସ୍ତୁ

"ଅଥର୍ବବେଦ"କୁ ସାମାଜିକରୀତି କାଣ୍ଡ କୁହାଯାଏ, ତେଣୁ ଏଥିରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସାମାଜିକ ଶାନ୍ତି ତଥା ରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନେକ ମନ୍ତ୍ର ଓ କର୍ମ ରହିଅଛି । ତେଣୁ ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁଗୁଡିକ ହେଲେ, **ବ୍ରହ୍ମ ତଥା ଦାର୍ଶନୀକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଭୈଷଜ୍ୟ କର୍ମ, ଶାନ୍ତି ତଥା ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମ, ରାଜକର୍ମ, ସାଂମନସ୍ୟକର୍ମ, ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ, ଆୟୁଷ୍ୟକର୍ମ**, ଓ **ଅଭିଚାର କର୍ମ** ଇତ୍ୟାଦି ।

ବ୍ରହ୍ମ ଓ ଦାର୍ଶନୀକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ବିଶେଷରୂପରେ 'ବ୍ରହ୍ମ'ର ବର୍ଣ୍ଣନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ବେଦରେ ବ୍ରହ୍ମର ବର୍ଣ୍ଣନ ଯେତେ ବିସ୍ତାର ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମତାର ସହିତ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବେଦରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ । ଏହା କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ ଯେ, 'ଉପନିଷଦ'ରେ ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାର ବିକଷିତ ରୂପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ, ତାହାର ମୂଳ ଏହି "ଅଥର୍ବବେଦ" । ଏହି ବେଦରେ ବିଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱର ବିବେଚନା କାରାଯାଇଛି, ଯଥା, ବ୍ରହ୍ମ କ'ଣ ?, ତାହାର ସ୍ୱରୂପ କ'ଣ ?, ତାହାକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର ସାଧନ କ'ଣ ?, ସିଏ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅନେକ ?, ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଦେବତାମାନଙ୍କ ସହିତ ସଂବନ୍ଧ କ'ଣ ?, ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ ସହିତ ଜୀବାତ୍ମା ଓ ପ୍ରକୃତିର ମଧ୍ୟ ବିବେଚନା କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ବିରାଟ, ବ୍ରହ୍ମ, ସ୍କମ୍ଭ, ରୋହିତ, ବ୍ରାତ୍ୟ, ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ, ପ୍ରାଣ, ସ୍ୱର୍ଗୌଦନ, ଆଦି ବ୍ରହ୍ମର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱରୂପମାନଙ୍କର ବିସ୍ତୃତ ବର୍ଣ୍ଣନ ମିଳିଥାଏ ।

ଏଥିରେ ସଂସାର 'ଜଳ'ରୁ ସୃଷ୍ଟି ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଇଶ୍ୱର ଜଳରେ ମଞ୍ଜି ପକାଇଲେ, ସେଥିରୁ 'ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ'ର ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଲା, ଓ ସେଥିରୁ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରାରମ୍ଭ ହେଲା । (ଅ.ବେ - ୪.୨.୬.୮)

ଭୈଷଜ୍ୟକର୍ମ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ବିଭିନ୍ନ ରୋଗର ଉପଚାର ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିବା ସୂକ୍ତ ସମୁହ ରହିଅଛି । ସେଥିରେ ଥିବା ମନ୍ତ୍ର ସମୁହ ଦ୍ୱାରା ଦେବତାମାନଙ୍କର ଆବାହନ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଏ । ଏହି ସୂକ୍ତରେ, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରୋଗର ନାମ ଓ ତାହାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଔଷଧର ନାମ ମିଳିଥାଏ । ଜଳଚିକିତ୍ସା, ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଚିକିତ୍ସା, ଓ ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସା ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ବିସ୍ତୃତ ବର୍ଣ୍ଣନ, ଏହି ବେଦରେ ମିଳିଥାଏ ।

ଶାନ୍ତି ଓ ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମ

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର କ୍ଷତି, ଆପତ୍ତି ବା ଅବାଞ୍ଛିତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ମୁକ୍ତିପାଇବା ପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା କର୍ମଗୁଡିକୁ ଶାନ୍ତିକ-କର୍ମ କୁହନ୍ତି । ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ-ନାସନ, ଦୁଃଶକୁନ-ନିବାରଣ (ମଙ୍ଗଳ) ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା ଦେବପ୍ରାର୍ଥନା ଆଦି ସୂକ୍ତ ସମୁହ ଏହି ବେଦର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟେ । ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ-ପ୍ରାପ୍ତି, ଓ ବିପନ୍ନିବୃତ୍ତି (ବିପଦର ଶାନ୍ତି) ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିବା ସୂକ୍ତ, ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟନ୍ତି, ଯେପରିକି ପୁଷ୍ଟିବର୍ଦ୍ଧକ, ମଣିବନ୍ଧନ, ଓ ଦେବ-ପ୍ରାର୍ଥନା ଇତ୍ୟାଦି ।

ରାଜକର୍ମ (ରାଜନୀତି)

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ରାଜନୈତିକ ବିଷୟର ବିସ୍ତାର ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ରହିଅଛି । ରାଜା କିଭଳି ହେବା ଦରକାର ?, ରାଜା ଓ ପ୍ରଜାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଶାସନର ପ୍ରକାର, ରାଜାଙ୍କର ନିର୍ବାଚନ ଓ ରାଜାଭିଷେକ, ରାଜାଙ୍କର ଅଧିକାର ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ସଭା ଓ ସମିତି ତଥା ତା'ର ସ୍ୱରୂପ, ନ୍ୟାୟ ଓ ଦଣ୍ଡବିଧାନ, ସେନା ଓ ସେନାପତି, ସୈନିକର ପ୍ରକାର ଓ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ, ସୈନିକର ଶିକ୍ଷା, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର, ଯୁଦ୍ଧର ସ୍ୱରୂପ, ଶତ୍ରୁ-ନାଶନ, ଓ ବିଜୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର ସାଧନ ଇତ୍ୟାଦି ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ, ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟେ ।

Not For Commercial Use

ସାଂମନସ୍ୟକର୍ମ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ, ସାମାଜିକ, ପାରିବାରିକ, ରାଜନୀତିକ, ତଥା ଧାର୍ମିକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଶେଷ ମହତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି, ଓ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ସୂକ୍ତ ସ୍ମରଣ କରିବାର ବିଧାନ ରହିଅଛି ।

ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ (ଆତ୍ମାଲୋଚନା)

ଜ୍ଞାତ-ଅଜ୍ଞାତ ଅବସ୍ଥାରେ ହୋଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ-କର୍ମ କାରାଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ସଂଭାବିତ ଅନିଷ୍ଟକୁ ଦୂରକରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମା-ଅର୍ଚନା, ଦେବ-ପ୍ରାର୍ଥନା, ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ-ହୋମ, ଚାରିତ୍ରିକ ବଦନାମର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ, ଓ ଅଶୁଭ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ପିଲାଙ୍କର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ, ଇତ୍ୟାଦି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଗୁଡିକର ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ମିଳିଥାଏ ।

ଆୟୁଷ୍ୟକର୍ମ

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଦୀର୍ଘାୟୁ ପାଇଁ, ଦେବତାଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସରଖି ବିଭିନ୍ନ ସୂକ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଦୀର୍ଘାୟୁଷ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ଅତିରିକ୍ତ, ଦୀର୍ଘାୟୁ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ହସ୍ତ ତଥା ଗଳାରେ ରକ୍ଷାସୂତ୍ର ଓ ମଣି ବାନ୍ଧିବାର ବିଧାନ "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ମିଳିଥାଏ ।

ଅଭିଚାର କର୍ମ

ଦୈତ୍ୟ-ରାକ୍ଷସ ଓ ଶତ୍ରୁ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ବିଧିଗୁଡିକ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟେ । ମାରଣ, ମୋହନ, ଉଚ୍ଚାଟନ, ବଶୀକରଣ, ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଅଭିଚାର କୁହାଯାଏ । "ଅଥର୍ବଦେବ"ରେ ଅଭିଚାରିକ ମନ୍ତ୍ର ବହୁତ କମ ମିଳିଥାଏ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ବିଷୟ ବିବେଚନାରୁ, ଏହା ଜଣାପଡିଥାଏ ଯେ, ଏଥିରେ ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ ଓ ମୋକ୍ଷ ରୂପରେ "**ପୁରୁଷାର୍ଥ-ଚତୁଷ୍ଟୟ**"ର ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗର ବର୍ଣ୍ଣନ ରହିଅଛି । ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଧର୍ମଦର୍ଶନ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମ, ଓ ତତ୍ତ୍ୱମିମାଂସାର ସଂବନ୍ଧୀତ ସମସ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱ ଏଥିରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଅଛି ।

Not For Commercial Use

ସମାଜଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ରାଜନୀତି, ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର, ଓ ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନର ଏହା ଏକ ଭଣ୍ଡାର । ସାହିତ୍ୟିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ରସ, ଅଳଂକାର, ଛନ୍ଦ, ଭାବ ଓ ଭଷାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏଥିରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଅଛି । ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗିତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଭାବାତ୍ମକ ପ୍ରେରଣା, ମନନ-ଚିନ୍ତନ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଉପଦେଶ, ଆଚାରଶିକ୍ଷା, ଓ ନୀତିଶିକ୍ଷା, ଏଥିରେ ଭରିରହିଛି । ସାଂସ୍କୃତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଏଥିରେ ଉଚ୍ଚ, ମଧ୍ୟମ ଓ ନିମ୍ନ - ଏହି ତିନୋଟି ସ୍ତରର ସ୍ୱରୂପ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଅତଃ, ବିଷୟର ବିବିଧତା, ସ୍ଥୂଳରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମତମ ତତ୍ତ୍ୱର ପ୍ରତିପାଦନ, ଓ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟତା ସହିତ ବ୍ୟବହାରିକତାର ସମିଶ୍ରଣ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର **ମୁଖ୍ୟ ବିଶେଷତା** ଅଟେ ।

ଅଥର୍ବବେଦ ଶାଖା

ପତଞ୍ଜଳି ମହାଭାଷ୍ୟ ଓ ପୁରାଣ ଅନୁସାରେ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ୯ଟି ଶାଖା ଥିଲା । ସେମାନେ ହେଲେ, (୧) - ପୈପ୍ପଲଦ, (୨) - ତୌଦ, (୩) - ମୌଦ, (୪) - ଶୌନକ, (୫) - ଜାଜଲ, (୬) - ଜଲଦ, (୭) - ବ୍ରହ୍ମବଦ, (୮) - ଦେବଦର୍ଶ, ଓ (୯) - ଚାରଣବୈଦ୍ୟ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ୨ଟି ଶଖାର ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି, ଯଥା **ଶୌନକ** ଓ **ପୈପ୍ପଲାଦ** । ଅନ୍ୟ ଶାଖା ଗୁଡିକ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି ।

୧ - ଶୌନକ ଶାଖା ସଂହିତା

"ଶୌନକ ଶାଖା" ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । ଏହା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ଅଦ୍ୟାବଧି ପ୍ରଚଳିତ। ଏଥିରେ ସମୁଦାୟ ୨୦ଟି କାଣ୍ଡ, ୩୬ଟି ପ୍ରପାଠକ, ୭୩୦ଟି ସୂକ୍ତ ଓ ୫୯୮୭ ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ, ୧ମ ରୁ ୭ମ କାଣ୍ଡରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ମନ୍ତ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ ସୂକ୍ତ ସମୁହ ରହିଅଛି । ୮ମ ରୁ ୧୨ଶ କାଣ୍ଡରେ ବଡ଼ ଓ ବିବିଧ ବିଷୟର ସୂକ୍ତ ରହିଅଛି । ୧୩ଶ ରୁ ୨୦ଶ କାଣ୍ଡରେ ଏକରୂପ ବିଷୟ ଓ ବଡ଼ ସୂକ୍ତ ସମୁହ ରହିଅଛି ।

ତଳେ କାଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ସୂକ୍ତ ଓ ବିଷୟର ବିବରଣ, ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

କାଣ୍ଡ	ସୂକ୍ତ	ବିଷୟ	ମନ୍ତବ୍ୟ
୧-୭	୪୩୩	ବିଭିନ୍ନ	କ୍ଷୁଦ୍ରସୂକ୍ତ
୮-୧୧	୩୦	ବିଭିନ୍ନ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୨	୧୨	ପୃଥିବୀ ସୂକ୍ତ, ରାଜନୈତିକ, ଭୌଗଳିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୩ ୧୫	୨୪	ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୪	୨	ବିବାହ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୬	୯	ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ-ନାଶନ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୭	୧	ଅଭ୍ୟୁଦୟ ପ୍ରାର୍ଥନା	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୮	୪	ପିତୃମେଧ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୯	୭୨	ଭେଷଜ୍ୟ, ରାଷ୍ଟ୍ରବୃଦ୍ଧି, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୨୦	୧୪୩	ସୋମଯଜ୍ଞ, ଇନ୍ଦ୍ର ବୈଷୟିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ

୨ - **ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା ସଂହିତା**

ଯଦିଓ "ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା"ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି (ସୁରକ୍ଷିତ ତାଳପତ୍ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି, **ଓଡ଼ିଶା**ରୁ ମିଳିଛି), କିନ୍ତୁ ଏହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରଚନା ଲୋକ-ଲୋଚନକୁ ଆସିପାରିନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହାର ଆଂଶିକ ବା କିଛି କାଣ୍ଡ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ଏହା ଉପରେ ଅନେକ ବିଦ୍ୱାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ଆଶା କରାଯାଏ, ଏହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରଚନା ଲୋକ-ଲୋଚନକୁ ନିକଟ ଭବିଷତରେ ଆସିବ । "ଶୌନକ ଶାଖା" ଓ "ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା"ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମାନ । ଦୁଇଟି ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କହିଲେ, ବିଷୟ, ମନ୍ତ୍ର, ଓ କାଣ୍ଡର କ୍ରମ ପ୍ରବନ୍ଧନ, ଆଉ ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ଯେ, "ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା"ର ବୈଷୟିକ ବର୍ଣ୍ଣନ, "ଶୌନକ ଶାଖା" ଠାରୁ ତୁଳନାତ୍ମକ ବିସ୍ତୃତ ଓ ନିପୁଣ, ତଥା ବୟସରେ ପୁରୁଣା ।

ଅଥର୍ବବେଦ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, କଳ୍ପସୂତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ

ଉଭୟ ଅଥର୍ବବେଦୀୟ ଶାଖାମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଛି, ଯାହା "**ଗୋପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ**" ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏଥିରେ ୨ଟି ଭାଗ ଅଛି, ଯଥା, ପୂର୍ବଭାଗ ଓ ଉତ୍ତରଭାଗ । ଏହାର ପୂର୍ବଭାଗରେ ୫ଟି ପ୍ରପାଠକ ଓ ସେଥିରେ ୧୩୫ କଣ୍ଡିକା ସମୁହ ରହିଅଛି, ସେହିପରି ଏହାର

Not for Commercial Use

ଉତ୍ତରଭାଗରେ ୬ଟି ପ୍ରପାଠକ ଓ ସେଥିରେ ୧୨୩ଟି କଣ୍ଡିକା ରହିଅଛି । ଏହି "ଗୋପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ" ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ "**ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞ**" ଅଟେ, ତଥା ଏଥିରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ନିର୍ବଚନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ରୋଚକ ବିଷୟ ଅଟେ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆରଣ୍ୟକ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏହାର ବ୍ରାହ୍ମଣର ଶେଷଭାଗରେ ଆରଣ୍ୟକର ରଚନା ରହିଅଛି ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ୩୨ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା"ର "ପ୍ରଶ୍ନ ଉପନିଷଦ" ତଥା "ଶୌନକ ଶାଖା"ର "ମଣ୍ଡୁକ ଉପନିଷଦ" ଓ "ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ ଉପନିଷଦ" ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦରେ ଗଣାଯାଆନ୍ତି । ଏହାର ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିଷୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର କଳ୍ପସୂତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଶୌତସୂତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ଗୋଟିଏ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଛି । ଶୌତସୂତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ, "**ବୈତାନା ଶୌତସୂତ୍ର**" ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ସେଥିରେ ୮ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଛି ଓ ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଶୌତକର୍ମ ବିନିଯୋଗ ଅଟେ । ସେହିପରି ଏହାର "କୌଶିକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର", ୧୪ଟି ଅଧ୍ୟାୟ, ତଥା ୧୪୧ଟି କଣ୍ଡିକାରେ ବିଭକ୍ତ, ଓ ଏହା ଅଥର୍ବଣ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ ।

ସେହିପରି ଶିକ୍ଷା-ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ୨ଟି ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଯଥା "ଅଥର୍ବ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ" ଓ "ଶୌନକୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ" ଅଛି । ଏଥିରୁ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ପଦପାଠର ସ୍ୱରୂପ ଓ ଲକ୍ଷଣ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ସେହିପରି, ଏହାର ଶିକ୍ଷା-ଗ୍ରନ୍ଥ ୩ଟି ଅଛି, ଯଥା, ମାଣ୍ଡୁକୀ ଶିକ୍ଷା, ବର୍ଣ୍ଣପଟଳ ଶିକ୍ଷା, ଓ ଦନ୍ତୋଷ୍ଠବିଧୀ ଶିକ୍ଷା । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ମାଣ୍ଡୁକୀ ଶିକ୍ଷା" ୧୭୧ ଶ୍ଲୋକଯୁକ୍ତ ଅଟେ, ଓ ଏଥିରୁ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ୱର, ଓ ସନ୍ଧି ଇତ୍ୟାଦିର ଜ୍ଞାନ ମିଳିଥାଏ ।

Not For Commercial Use

ତଳ ଟେବୁଲରେ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ସମସ୍ତ ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, କଳ୍ପସୂତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କର ତାଲିକା ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅଥର୍ବବେଦ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ସଂହିତା	ବ୍ରାହ୍ମଣ	ଆରଣ୍ୟକ	ଉପନିଷଦ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	ଶୌନକ, ପୈପ୍ପଲାଦ	ଗୋପଥ	-	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ, ଆତ୍ମା, ସୂର୍ୟ୍ୟ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର, ଆଶ୍ରମ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ, ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ, ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ-ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼, ଅଥର୍ବସିରସ୍, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଲ, ଶରଭ, ଭସ୍ମଜାବାଲ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବଶୀର୍ଷ, ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ

ଅଥର୍ବବେଦ କଳ୍ପସୂତ୍ର ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର	ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର	ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର	ଧର୍ମସୂତ୍ର
ଅଥର୍ବବେଦ	ବୈତାନା ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର,		କୌଶିକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର,	

ଅଥର୍ବବେଦ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଶିକ୍ଷା
ଅଥର୍ବବେଦ	ଅଥର୍ବ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଶୌନକୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ମାଣ୍ଡୁକୀ ଶିକ୍ଷା (ମୁଖ୍ୟ), ବର୍ଣ୍ଣପଟଳ ଶିକ୍ଷା, ଦନ୍ତୋଷ୍ଠବିଧୀ ଶିକ୍ଷା

Not For Commercial Use

ଅଥର୍ବବେଦ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଓ ଅନୁବାଦ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଭାରତର ଅନେକ ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ମିଳିଛି । **ଓଡ଼ିଶା**ର ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଏଗୁଡିକ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଛି । ଖୁସିର ବିଷୟ ଯେ, ବହୁ ଚର୍ଚ୍ଚିତ "ପୈପ୍ପଳାଦ ଶାଖା" ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଳିଛି, ଏହାର ଅନୁବାଦ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲୁଅଛି, ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ନିକଟ ଭବିଷତରେ ଲୋକ ଲୋଚନକୁ ଆସିବ । ଆଉ କିଛି ପାଣ୍ଡୁଲିପି **ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ**ରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି, ଯାହା IGNCA ରେ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇଛି । **ତାମିଲନାଡୁ** ଓ **ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ** ରୁ ମଧ୍ୟ କିଛି ପାଣ୍ଡୁଲିପି ମିଳିଛି । ଏହା ସହିତ "**ଜର୍ମାନୀ**"ର ସଂସ୍କୃତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ କିଛି ପାଣ୍ଡୁଲିପି ରହିଅଛି ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ଅନୁବାଦ ଅନେକ ବିଦେଶୀ ଭାଷାରେ ଉପଲବ୍ଧ ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଇଂରାଜୀ, ଜର୍ମାନୀ ଓ ରୁଷି ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଭାରତୀୟ ଭାଷାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂସ୍କୃତ, ହିନ୍ଦି, ତାମିଲ, ତେଲୁଗୁ, କନ୍ନଡ଼ ଓ ମାଲାୟଲମ ଭାଷାରେ ଏହାର ଅନୁବାଦ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

୪ଟି ବେଦ ମଧ୍ୟରୁ, "ଅଥର୍ବବେଦ" ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ ମାନବ ଜୀବନ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଅଛି । ମାନବ ଜୀବନରେ ଏହା ଜନ୍ମ ଠାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିଆସୁଅଛି । ଏହା ଦର୍ଶନତତ୍ତ୍ୱ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ-ତତ୍ତ୍ୱରେ ମଧ୍ୟ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । "ଅଥର୍ବବେଦ", ଏକମାତ୍ର ବେଦ, ଯାହା ସର୍ବାଧିକ "ଉପବେଦ" ଓ "ଶାସ୍ତ୍ର" ମାନଙ୍କର ଜନକ । "ଆୟୁର୍ବେଦ", "ଧନୁର୍ବେଦ", "ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର", "ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର", "ରାଜନୀତି ଶାସ୍ତ୍ର", "ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର", "ଆୟୁଶାସ୍ତ୍ର", "ଚରକ ସଂହିତା", "ସୁଶ୍ରୁତ ସଂହିତା", "ଭେଷଜ ବିଜ୍ଞାନ", "ସାମାଜିକ ବିଜ୍ଞାନ", "ଦର୍ଶନିକ ବିଜ୍ଞାନ", " ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ତତ୍ତ୍ୱ", ଏହିପରି ଅନେକ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଗ୍ରନ୍ଥ ର ପ୍ରେରଣାର ସୂତ୍ର "ଅଥର୍ବବେଦ" ଅଟେ ।

।। ଇତି ଅଥର୍ବବେଦ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥର୍ବବେଦର ସୂକ୍ତ ଓ ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା

କାଣ୍ଡ	ଅନୁବାକ	ସୂକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର
୧	୬	୩୫	୧୫୩
୨	୬	୩୬	୨୦୭
୩	୬	୩୧	୨୩୦
୪	୮	୪୦	୩୨୪
୫	୬	୩୧	୩୭୬
୬	୧୩	୧୪୨	୪୫୪
୭	୧୦	୧୧୮	୨୮୬
୮	୫	୧୦	୨୯୩
୯	୫	୧୦	୩୧୩
୧୦	୫	୧୦	୩୫୦
୧୧	୫	୧୦	୩୧୩
୧୨	୫	୫	୩୦୪
୧୩	୪	୯	୧୮୮
୧୪	୨	୨	୧୩୯
୧୫	୨	୧୮	୨୩୦
୧୬	୨	୯	୧୦୩
୧୭	୧	୧	୩୦
୧୮	୪	୪	୨୮୩
୧୯	୭	୭୨	୪୫୩
୨୦	୯	୧୪୩	୯୫୮
ସମୁଦାୟ	**୧୧୧**	**୭୩୬**	**୫୯୮୭**

Not For Commercial Use

ଯ୍ଦକ୍ଷରପଦଭ୍ରଷ୍ଟଂ ମାତ୍ରାହିନଂ ତୁ ଯ୍ଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତତ୍-ସର୍ବ କ୍ଷମତାଂ ଦେବ ନରାୟଣ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ।।
ବିସର୍ଗବିନ୍ଦୁମାତ୍ରାଣି ପଦପାଦାକ୍ଷରାଣି ଚ ।
ନ୍ୟୁନାନି ଚାତିରିକ୍ତାନି କ୍ଷମସ୍ୱ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ।।

ଓମ୍ ତତ୍ ସତ୍ । ସର୍ବମ୍ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣାମସ୍ତୁ ।
ଓମ୍ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

Sources ସୂତ୍ର	• www.archive.org • www.vedicheritage.gov.in • www.academia.edu • IISH Global (Indian Institute of Scientific Heritage) • www.sanskritweb.net/samveda/ • Vedanta Spiritual Library – www.celextel.org • www.wikipedia.org
Send Corrections to ଭୁଲ ସୁଧାର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ	prakash@scholarshoppe.com
Site access ୱେବ ସାଇଟ୍	www.scholarshoppe.com/veda-odia/

ଏହି 'ପୁସ୍ତକ' ଟି ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡିଆ ଡିଜିଟାଲ୍ ରୂପାନ୍ତର ଅଟେ ।

Not For Commercial Use

ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ତୃତୀୟ କାଣ୍ଡ

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ତୃତୀୟଂ କାଣ୍ଡମ୍]

|| ଅଥ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

|| ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ||

==

(୩|୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪), ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ଭୁରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩, ୬), ବିରାଟ୍ ପୁର ଉଷ୍ଣିକ୍ (୫) |
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧), ମରୁତଃ (୨), ଚନ୍ଦ୍ରମା (୩-୬)

==

ଅଗ୍ନିର୍ନଃ ଶତ୍ରୂନ୍ପ୍ରତ୍ୟେତୁ ବିଦ୍ୱାନ୍ପ୍ରତିଦହନ୍ନଭିଶସ୍ତିମରାତିମ୍ |
ସ ସେନାଂ ମୋହୟତୁ ପରେଷାଂ ନିର୍ହସ୍ତାଂଶ୍ଚ କୃଣବଜ୍ଜାତବେଦାଃ ||୧||

ୟୂୟମୁଗ୍ରା ମରୁତ ଈଦୃଶେ ସ୍ଥାଭି ପ୍ରେତ ମୃଣତ ସହଧ୍ୱମ୍ |
ଅମୀମୃଣନ୍ୱସବୋ ନାଥିତା ଇମେ ଅଗ୍ନିର୍ହ୍ୟେଷାଂ ଦୂତଃ ପ୍ରତ୍ୟେତୁ ବିଦ୍ୱାନ୍ ||୨||

ଅମିତ୍ରସେନାଂ ମଘବନ୍ନସ୍ମାଞ୍ଛତ୍ରୂୟତୀମଭି |
ୟୁବଂ ତାମିନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରହନ୍ନଗ୍ନିଶ୍ଚ ଦହତଂ ପ୍ରତି ||୩||

ପ୍ରସୂତ ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରବତା ହରିଭ୍ୟାଂ ପ୍ର ତେ ବଜ୍ରଃ ପ୍ରମୃଣନ୍ନେତୁ ଶତ୍ରୂନ୍ |
ଜହି ପ୍ରତୀଚୋ ଅନୂଚଃ ପରାଚୋ ବିଷ୍ୱକ୍ସତ୍ୟଂ କୃଣୁହି ଚିତ୍ତମେଷାମ୍ ||୪||

ଇନ୍ଦ୍ର ସେନାଂ ମୋହୟାମିତ୍ରାଣାମ୍ |
ଅଗ୍ନେର୍ବାତସ୍ୟ ଧ୍ରାଜ୍ୟା ତାନ୍ୱିଷୂଚୋ ବି ନାଶୟ ||୫||

Not For Commercial Use

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସେନାଂ ମୋହୟତୁ ମରୁତୋ ଘ୍ନନ୍ତ୍ୱୋଜସା |
ଚକ୍ଷୂଂଷ୍ୟଗ୍ନିରା ଦତ୍ତାଂ ପୁନରେତୁ ପରାଜିତା ||୬||

==

(୩|୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୫-୬), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪) **|**
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨), ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୩-୪), ଦ୍ୟୌଃ (୫), ମରୁତଃ (୬)

==

ଅଗ୍ନିର୍ନୋ ଦୂତଃ ପ୍ରତ୍ୟେତୁ ବିଦ୍ୱାନ୍ପ୍ରତିଦହନ୍ନଭିଶସ୍ତିମରାତିମ୍ |
ସ ଚିତ୍ତାନି ମୋହୟତୁ ପରେଷାଂ ନିର୍ହସ୍ତାଂଶ୍ଚ କୃଣବଜ୍ଜାତବେଦାଃ ||୧||

ଅୟମଗ୍ନିରମୂମୁହଦ୍ୟାନି ଚିତ୍ତାନି ବୋ ହୃଦି |
ବି ବୋ ଧମତ୍ୱୋକସଃ ପ୍ର ବୋ ଧମତୁ ସର୍ବତଃ ||୨||

ଇନ୍ଦ୍ର ଚିତ୍ତାନି ମୋହୟନ୍ନର୍ବାଙାକୂତ୍ୟା ଚର |
ଅଗ୍ନେର୍ବାତସ୍ୟ ଧ୍ରାଜ୍ୟା ତାନ୍ୱିଷୂଚୋ ବି ନାଶୟ ||୩||

ବ୍ୟାକୂତୟ ଏଷାମିତାଥୋ ଚିତ୍ତାନି ମୁହ୍ୟତ |
ଅଥୋ ୟଦଦ୍ୟୈଷାଂ ହୃଦି ତଦେଷାଂ ପରି ନିର୍ଜହି ||୪||

ଅମୀଷାଂ ଚିତ୍ତାନି ପ୍ରତିମୋହୟନ୍ତୀ ଗୃହାଣାଙ୍ଗାନ୍ୟପ୍ୱେ ପରେହି |
ଅଭି ପ୍ରେହି ନିର୍ଦହ ହୃତ୍ସୁ ଶୋକୈର୍ଗ୍ରାହ୍ୟାମିତ୍ରାଂସ୍ତମସା ବିଧ୍ୟ ଶତ୍ରୂନ୍ ||୫||

ଅସୌ ୟା ସେନା ମରୁତଃ ପରେଷାମସ୍ମାନୈତ୍ୟଭ୍ୟୋଜସା ସ୍ପର୍ଧମାନା |
ତାଂ ବିଧ୍ୟତ ତମସାପବ୍ରତେନ ୟଥୈଷାମନ୍ୟୋ ଅନ୍ୟଂ ନ ଜାନାତ୍ ||୬||

Not For Commercial Use

==

(୩|୩) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୨, ୪), ଚତୁଷ୍ପଦା ଭୁରିକ୍ ପଙ୍କ୍ତି (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୬) **|** ଦେବତା - ଅଗ୍ନିର୍ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧-୬)

==

ଅଚିକ୍ରଦସ୍ୱପା ଇହ ଭୁବଦଗ୍ନେ ବ୍ୟଚସ୍ୱ ରୋଦସୀ ଉରୂଚୀ |
ୟୁଞ୍ଜନ୍ତୁ ତ୍ୱା ମରୁତୋ ବିଶ୍ୱବେଦସ ଆମୁଂ ନୟ ନମସା ରାତହବ୍ୟମ୍ ||୧||

ଦୂରେ ଚିତ୍ସନ୍ତମରୁଷାସ ଇନ୍ଦ୍ରମା ଚ୍ୟାବୟନ୍ତୁ ସଖ୍ୟାୟ ବିପ୍ରମ୍ |
ୟଦ୍-ଗାୟତ୍ରୀଂ ବୃହତୀମର୍କମସ୍ମୈ ସୌତ୍ରାମଣ୍ୟା ଦଧୃଷନ୍ତ ଦେବାଃ ||୨||

ଅଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ରାଜ ବରୁଣୋ ହ୍ୱୟତୁ ସୋମସ୍ତ୍ୱା ହ୍ୱୟତୁ ପର୍ବତେଭ୍ୟଃ |
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ୱା ହ୍ୱୟତୁ ବିଡ୍‌ଭ୍ୟ ଆଭ୍ୟଃ ଶ୍ୟେନୋ ଭୂତ୍ୱା ବିଶ ଆ ପତେମାଃ ||୩||

ଶ୍ୟେନୋ ହବ୍ୟଂ ନୟତ୍ୱା ପରସ୍ମାଦନ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରେ ଅପରୁଦ୍ଧଂ ଚରନ୍ତମ୍ |
ଅଶ୍ୱିନା ପନ୍ଥାଂ କୃଣୁତାଂ ସୁଗଂ ତ ଇମଂ ସଜାତା ଅଭିସଂବିଶଧ୍ୱମ୍ ||୪||

ହ୍ୱୟନ୍ତୁ ତ୍ୱା ପ୍ରତିଜନାଃ ପ୍ରତି ମିତ୍ରା ଅବୃଷତ |
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ବିଶ୍ୱେ ଦେବାସ୍ତେ ବିଶି କ୍ଷେମମଦୀଧରନ୍ ||୫||

ୟସ୍ତେ ହବଂ ବିବଦତ୍ସଜାତୋ ୟଶ୍ଚ ନିଷ୍ଟ୍ୟଃ |
ଅପାଞ୍ଚମିନ୍ଦ୍ର ତଂ କୃତ୍ୱାଥେମମିହାବ ଗମୟ ||୬||

==

(୩|୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୬-୭), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୫) **|** ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ (୧-୭)

==

ଆ ତ୍ୱା ଗନ୍ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ସହ ବର୍ଚସୋଦିହି ପ୍ରାଙ୍‌ବିଶାଂ ପତିରେକରାଟ୍ ତ୍ୱଂ ବି ରାଜ |
ସର୍ବାସ୍ତ୍ୱା ରାଜନ୍‌ପ୍ରଦିଶୋ ହ୍ୱୟନ୍ତୂପସଦ୍ୟୋ ନମସ୍ୟୋ ଭବେହ ||୧||

ତ୍ୱାଂ ବିଶୋ ବୃଣତାଂ ରାଜ୍ୟାୟ ତ୍ୱାମିମାଃ ପ୍ରଦିଶଃ ପଞ୍ଚ ଦେବୀଃ |
ବର୍ଷ୍ମନ୍ରାଷ୍ଟ୍ରସ୍ୟ କକୁଦି ଶ୍ରୟସ୍ୱ ତତୋ ନ ଉଗ୍ରୋ ବି ଭଜା ବସୂନି ||୨||

ଅଚ୍ଛ ତ୍ୱା ୟନ୍ତୁ ହବିନଃ ସଜାତା ଅଗ୍ନିର୍ଦୂତୋ ଅଜିରଃ ସଂ ଚରାତୈ |
ଜାୟାଃ ପୁତ୍ରାଃ ସୁମନସୋ ଭବନ୍ତୁ ବହୁଂ ବଲିଂ ପ୍ରତି ପଶ୍ୟାସା ଉଗ୍ରଃ ||୩||

ଅଶ୍ୱିନା ତ୍ୱାଗ୍ରେ ମିତ୍ରାବରୁଣୋଭା ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ମରୁତସ୍ତ୍ୱା ହ୍ୱୟନ୍ତୁ |
ଅଧା ମନୋ ବସୁଦେୟାୟ କୃଣୁଷ୍ୱ ତତୋ ନ ଉଗ୍ରୋ ବି ଭଜା ବସୂନି ||୪||

ଆ ପ୍ର ଦ୍ରବ ପରମସ୍ୟାଃ ପରାବତଃ ଶିବେ ତେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଉଭେ ସ୍ତାମ୍ |
ତଦୟଂ ରାଜା ବରୁଣସ୍ତଥାହ ସ ତ୍ୱାୟମହ୍ୱତ୍ସ ଉପେଦମେହି ||୫||

ଇନ୍ଦ୍ରେନ୍ଦ୍ର ମନୁଷ୍ୟାଃ ପରେହି ସଂ ହ୍ୟଜ୍ଞାସ୍ଥା ବରୁଣୈଃ ସଂବିଦାନଃ |
ସ ତ୍ୱାୟମହ୍ୱତ୍ସ୍ୱେ ସଧସ୍ଥେ ସ ଦେବାନ୍ୟକ୍ଷତ୍ସ ଉ କଲ୍ପୟଦ୍ୱିଶଃ ||୬||

ପଥ୍ୟା ରେବତୀର୍ବହୁଧା ବିରୂପାଃ ସର୍ବାଃ ସଂଗତ୍ୟ ବରୀୟସ୍ତେ ଅକ୍ରନ୍ |
ତାସ୍ତ୍ୱା ସର୍ବାଃ ସଂବିଦାନା ହ୍ୱୟନ୍ତୁ ଦଶମୀମୁଗ୍ରଃ ସୁମନା ବଶେହ ||୭||

===

(୩|୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ପୁରୋଽନୁଷ୍ଟୁତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୫-୭), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୮) **|** ଦେବତା - ସୋମଃ ପର୍ଣ୍ଣମଣିର୍ବ (୧-୮)

===

ଆୟମଗନ୍ପର୍ଣ୍ଣମଣିର୍ବଲୀ ବଲେନ ପ୍ରମୃଣନ୍ତ୍ସପତ୍ନାନ୍ |
ଓଜୋ ଦେବାନାଂ ପୟ ଓଷଧୀନାଂ ବର୍ଚସା ମା ଜିନ୍ୱତ୍ୱପ୍ରୟାବନ୍ ||୧||

ମୟି କ୍ଷତ୍ରଂ ପର୍ଣ୍ଣମଣେ ମୟି ଧାରୟତାଦ୍ରୟିମ୍ |
ଅହଂ ରାଷ୍ଟ୍ରସ୍ୟାଭୀବର୍ଗେ ନିଜୋ ଭୂୟାସମୁତ୍ତମଃ ||୨||

ୟଂ ନିଦଧୁର୍ବନସ୍ପତୌ ଗୁହ୍ୟଂ ଦେବାଃ ପ୍ରିୟଂ ମଣିମ୍ |
ତମସ୍ମଭ୍ୟଂ ସହାୟୁଷା ଦେବା ଦଦତୁ ଭର୍ତବେ ||୩||

ସୋମସ୍ୟ ପର୍ଣ୍ଣଃ ସହ ଉଗ୍ରମାଗନ୍ନିନ୍ଦ୍ରେଣ ଦତ୍ତୋ ବରୁଣେନ ଶିଷ୍ଟଃ |
ତଂ ପ୍ରିୟାସଂ ବହୁ ରୋଚମାନୋ ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ୱାୟ ଶତଶାରଦାୟ ||୪||

ଆ ମାରୁକ୍ଷପର୍ଣ୍ଣମଣିର୍ମହ୍ୟା ଅରିଷ୍ଟତାତୟେ |
ୟଥାହମୁତ୍ତରୋଽସାନ୍ୟର୍ୟମ୍ଣ ଉତ ସଂବିଦଃ ||୫||

ୟେ ଧୀବାନୋ ରଥକାରାଃ କର୍ମାରା ୟେ ମନୀଷିଣଃ |
ଉପସ୍ତୀନ୍‌ପର୍ଣ୍ଣ ମହ୍ୟଂ ତ୍ୱଂ ସର୍ବାନ୍-କୃଣ୍ୱଭିତୋ ଜନାନ୍ ||୬||

ୟେ ରାଜାନୋ ରାଜକୃତଃ ସୂତା ଗ୍ରାମଣ୍ୟଶ୍ଚ ୟେ |
ଉପସ୍ତୀନ୍‌ପର୍ଣ୍ଣ ମହ୍ୟଂ ତ୍ୱଂ ସର୍ବାନ୍-କୃଣ୍ୱଭିତୋ ଜନାନ୍ ||୭||

ପର୍ଣ୍ଣୋଽସି ତନୂପାନଃ ସୟୋନିର୍ବୀରୋ ବୀରେଣ ମୟା |
ସଂବତ୍ସରସ୍ୟ ତେଜସା ତେନ ବଧ୍ନାମି ତ୍ୱା ମଣେ ||୮||

|| ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ||

==

(୩|୬) ଋଷିଃ - ଜଗଦ୍ବୀଜଂ ପୁରୁଷ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୮) | ଦେବତା - ଅଶ୍ୱତ୍ଥବନସ୍ପତି(୧-୮)

==

ପୁମାନ୍‌ପୁଂସଃ ପରିଜାତୋଽଶ୍ୱତ୍ଥଃ ଖଦିରାଦଧି |
ସ ହନ୍ତୁ ଶତ୍ରୂନ୍ମାମକାନ୍ୟାନହଂ ଦ୍ୱେଷ୍ମି ୟେ ଚ ମାମ୍ ||୧||

ତାନଶ୍ୱତ୍ଥ ନିଃ ଶୃଣୀହି ଶତ୍ରୂନ୍ୱୈବାଧଦୋଧତଃ |
ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ବୃତ୍ରଘ୍ନା ମେଦୀ ମିତ୍ରେଣ ବରୁଣେନ ଚ ||୨||

ୟଥାଶ୍ୱତ୍ଥ ନିରଭନୋଽନ୍ତର୍ମହତ୍ୟର୍ଣ୍ଣବେ |
ଏବା ତାନ୍ତ୍ସର୍ବାନ୍ନିର୍ଭଙ୍ଗ୍ଧି ୟାନହଂ ଦ୍ୱେଷ୍ମି ୟେ ଚ ମାମ୍ ||୩||

ୟଃ ସହମାନଶ୍ଚରସି ସାସହାନ ଇବ ଋଷଭଃ |
ତେନାଶ୍ୱତ୍ଥ ତ୍ୱୟା ବୟଂ ସପତ୍ନାନ୍ତ୍ସହିଷୀମହି ||୪||

ସିନାତ୍ୱେନାନ୍ନିରୃତିର୍ମୃତ୍ୟୋଃ ପାଶୈରମୋକ୍ୟୈଃ |
ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଶତ୍ରୂନ୍ମାମକାନ୍ୟାନହଂ ଦ୍ୱେଷ୍ମି ୟେ ଚ ମାମ୍ ||୫||

ୟଥାଶ୍ୱତ୍ଥ ବାନସ୍ପତ୍ୟାନାରୋହନ୍-କୃଣୁଷେଽଧରାନ୍ |
ଏବା ମେ ଶତ୍ରୋର୍ମୂର୍ଧାନଂ ବିଷ୍ୱଗ୍‌ଭିନ୍ଦ୍ଧି ସହସ୍ୱ ଚ ||୬||

ତେଽଧରାଞ୍ଚଃ ପ୍ର ପ୍ଲବନ୍ତାଂ ଛିନ୍ନା ନୌରିବ ବନ୍ଧନାତ୍ |
ନ ବୈବାଧପ୍ରଣୁତ୍ତାନାଂ ପୁନରସ୍ତି ନିବର୍ତନମ୍ ||୭||

ପ୍ରୈଣାନ୍ନୁଦେ ମନସା ପ୍ର ଚିତ୍ତେନୋତ ବ୍ରହ୍ମଣା |
ପ୍ରୈଣାନ୍-ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ଶାଖୟାଶ୍ୱତ୍ଥସ୍ୟ ନୁଦାମହେ ||୮||

==

(୩|୭) ଋଷିଃ - ଭୃଗ୍ୱଙ୍ଗିରା | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫, ୭), ଭୁରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬) |
ଦେବତା - ହରିଣଃ (୧-୩), ସ୍ତାରକ (୪), ଆପଃ (୫), ୟକ୍ଷ୍ମନାଶନ (୬-୭)

==

ହରିଣସ୍ୟ ରଘୁଷ୍ୟଦୋଽଧି ଶୀର୍ଷଣି ଭେଷଜମ୍ |
ସ କ୍ଷେତ୍ରିୟଂ ବିଷାଣୟା ବିଷୂଚୀନମନୀନଶତ୍ ||୧||

ଅନୁ ତ୍ୱା ହରିଣୋ ବୃଷା ପଦ୍-ଭିଶ୍ଚତୁର୍ଭିରକ୍ରମୀତ୍ |
ବିଷାଣେ ବି ଷ୍ୟ ଗୁଷ୍ପିତଂ ୟଦସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରିୟଂ ହୃଦି ||୨||

Not For Commercial Use

ଅଦୋ ଯଦବରୋଚତେ ଚତୁଷ୍ପକ୍ଷମିବ ଛଦିଃ |
ତେନା ତେ ସର୍ବଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟମଙ୍ଗେଭ୍ୟୋ ନାଶୟାମସି ||୩||

ଅମୂ ୟେ ଦିବି ସୁଭଗେ ବିଚୃତୌ ନାମ ତାରକେ |
ବି କ୍ଷେତ୍ରିୟସ୍ୟ ମୁଞ୍ଚତାମଧମଂ ପାଶମୁତ୍ତମମ୍ ||୪||

ଆପ ଇଦ୍ୱା ଉ ଭେଷଜୀରାପୋ ଅମୀବଚାତନୀଃ |
ଆପୋ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଭେଷଜୀସ୍ତାସ୍ତ୍ୱା ମୁଞ୍ଚନ୍ତୁ କ୍ଷେତ୍ରିୟାତ୍ ||୫||

ୟଦାସୁତେଃ କ୍ରିୟମାନାୟାଃ କ୍ଷେତ୍ରିୟଂ ତ୍ୱା ବ୍ୟାନଶେ |
ବେଦାହଂ ତସ୍ୟ ଭେଷଜଂ କ୍ଷେତ୍ରିୟଂ ନାଶୟାମି ତ୍ୱତ୍ ||୬||

ଅପବାସେ ନକ୍ଷତ୍ରାଣାମପବାସ ଉଷସାମୁତ |
ଅପାସ୍ମତ୍ସର୍ବଂ ଦୁର୍ଭୂତମପ କ୍ଷେତ୍ରିୟମୁଚ୍ଛତୁ ||୭||

==

(୩|୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩), ଜଗତୀ, [୪ର୍ଥ] ଚତୁଷ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ, ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୬), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫) **|** ଦେବତା - ମିତ୍ରାଦୟୋ ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ (୧-୪), ମନ (୫-୬)

==

ଆ ୟାତୁ ମିତ୍ର ଋତୁଭିଃ କଲ୍ପମାନଃ ସଂବେଶୟନ୍ପୃଥିବୀମୁସ୍ରିୟାଭିଃ |
ଅଥାସ୍ମଭ୍ୟଂ ବରୁଣୋ ବାୟୁରଗ୍ନିର୍ବୃହଦ୍ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ସଂବେଶ୍ୟଂ ଦଧାତୁ ||୧||

ଧାତା ରାତିଃ ସବିତେଦଂ ଜୁଶନ୍ତାମିନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ୱଷ୍ଟା ପ୍ରତି ହର୍ୟନ୍ତୁ ମେ ବଚଃ |
ହୁବେ ଦେବୀମଦିତିଂ ଶୂରପୁତ୍ରାଂ ସଜାତାନାଂ ମଧ୍ୟମେଷ୍ଠା ୟଥାସାନି ||୨||

ହୁବେ ସୋମଂ ସବିତାରଂ ନମୋଭିର୍ବିଶ୍ୱାନାଦିତ୍ୟାଁ ଅହମୁତ୍ତରତ୍ୱେ |
ଅୟମଗ୍ନିର୍ଦୀଦାୟଦ୍ଦୀର୍ଘମେବ ସଜାତୈରିଦ୍ଧୋଽପ୍ରତିବ୍ରୁବଦ୍-ଭିଃ ||୩||

Not For Commercial Use

ଇହେଦସାଥ ନ ପରୋ ଗମାଥେର୍ଯୋ ଗୋପାଃ ପୁଷ୍ଟପତିର୍ବ ଆଜତ୍ |
ଅସ୍ମୈ କାମାୟୋପ କାମିନୀର୍ବିଶ୍ୱେ ବୋ ଦେବା ଉପସଂୟନ୍ତୁ ||୪||

ସଂ ବୋ ମନାଂସି ସଂ ବ୍ରତା ସମାକୂତୀର୍ନମାମସି |
ଅମୀ ୟେ ବିବ୍ରତା ସ୍ଥନ ତାନ୍ୱଃ ସଂ ନମୟାମସି ||୫||

ଅହଂ ଗୃଭ୍ଣାମି ମନସା ମନାଂସି ମମ ଚିତ୍ତମନୁ ଚିତ୍ତେଭିରେତ |
ମମ ବଶେଷୁ ହୃଦୟାନି ବଃ କୃଣୋମି ମମ ୟାତମନୁବର୍ତ୍ମାନ ଏତ ||୬||

==

(୩|୯) ଋଷିଃ - ବାମଦେବ **|** ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୫), ଚତୁଷ୍ପଦା ନିଚୃତ୍ ବୃହତୀ (୪), ଭୁରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬) **|** ଦେବତା - ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ବିଶ୍ୱେଦେବା ବା (୧-୬)

==

କର୍ଶଫସ୍ୟ ବିଶଫସ୍ୟ ଦ୍ୟୌଷ୍ପିତା ପୃଥିବୀ ମାତା |
ୟଥାଭିଚକ୍ର ଦେବାସ୍ତଥାପ କୃଣୁତା ପୁନଃ ||୧||

ଅଶ୍ରେଷ୍ମାଣୋ ଅଧାରୟନ୍ତଥା ତନ୍ମନୁନା କୃତମ୍ |
କୃଣୋମି ବଧ୍ରି ବିଷ୍କନ୍ଧଂ ମୁଷ୍କାବର୍ହୋ ଗବାମିବ ||୨||

ପିଶଙ୍ଗେ ସୂତ୍ରେ ଖୃଗଲଂ ତଦା ବଧ୍ନନ୍ତି ବେଧସଃ |
ଶ୍ରବସ୍ୟୁଂ ଶୁଷ୍ମଂ କାବବଂ ବଧ୍ରିଂ କୃଣ୍ୱନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁରଃ ||୩||

ୟେନା ଶ୍ରବସ୍ୟବଶ୍ଚରଥ ଦେବା ଇବାସୁରମାୟୟା |
ଶୁନାଂ କପିରିବ ଦୂଷଣୋ ବନ୍ଧୁରା କାବବସ୍ୟ ଚ ||୪||

ଦୁର୍ଷ୍ଟ୍ୟୈ ହି ତ୍ୱା ଭତ୍ସ୍ୟାମି ଦୂଷୟିଷ୍ୟାମି କାବବମ୍ |
ଉଦାଶବୋ ରଥା ଇବ ଶପଥେଭିଃ ସରିଷ୍ୟଥ ||୫||

Not For Commercial Use

ଏକଶତଂ ବିଷ୍କନ୍ଧାନି ବିଷ୍ଠିତା ପୃଥିବୀମନୁ |
ତେଷାଂ ତ୍ୱାମଗ୍ରେ ଉଜ୍ଜହରୁର୍ମଣିଂ ବିଷ୍କନ୍ଧଦୂଷଣମ୍ ||୬||

==

(୩|୧୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୮-୧୧, ୧୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪-୬, ୧୨),
ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ଅତିଜଗତୀ (୭) **|** ଦେବତା - ଅଷ୍ଟକ (୧-୧୩)

==

ପ୍ରଥମା ହ ବ୍ୟୁବାସ ସା ଧେନୁରଭବଦ୍ୟମେ |
ସା ନଃ ପୟସ୍ୱତୀ ଦୁହାମୁତ୍ତରାମୁତ୍ତରାଂ ସମାମ୍ ||୧||

ୟାଂ ଦେବାଃ ପ୍ରତିନନ୍ଦନ୍ତି ରାତ୍ରିଂ ଧେନୁମୁପାୟତୀମ୍ |
ସଂବତ୍ସରସ୍ୟ ୟା ପତ୍ନୀ ସା ନୋ ଅସ୍ତୁ ସୁମଙ୍ଗଲୀ ||୨||

ସଂବତ୍ସରସ୍ୟ ପ୍ରତିମାଂ ୟାଂ ତ୍ୱା ରାତ୍ର୍ୟୁପାସ୍ମହେ |
ସା ନ ଆୟୁଷ୍ମତୀଂ ପ୍ରଜାଂ ରାୟସ୍ପୋଷେଣ ସଂ ସୃଜ ||୩||

ଇୟମେବ ସା ୟା ପ୍ରଥମା ବ୍ୟୌଚ୍ଛଦାସ୍ୱିତରାସୁ ଚରତି ପ୍ରବିଷ୍ଟା |
ମହାନ୍ତୋ ଅସ୍ୟାଂ ମହିମାନୋ ଅନ୍ତର୍ବଧୂର୍ଜିଗାୟ ନବଗଜ୍ଜନିତ୍ରୀ ||୪||

ବାନସ୍ପତ୍ୟା ଗ୍ରାବାଣୋ ଘୋଷମକ୍ରତ ହବିଷ୍କୃଣ୍ୱନ୍ତଃ ପରିବତ୍ସରୀଣମ୍ |
ଏକାଷ୍ଟକେ ସୁପ୍ରଜସଃ ସୁବୀରା ବୟଂ ସ୍ୟାମ ପତୟୋ ରୟୀଣାମ୍ ||୫||

ଇଡାୟାସ୍ପଦଂ ଘୃତବତ୍ସରୀସୃପଂ ଜାତବେଦଃ ପ୍ରତି ହବ୍ୟା ଗୃଭାୟ |
ୟେ ଗ୍ରାମ୍ୟାଃ ପଶବୋ ବିଶ୍ୱରୂପାସ୍ତେଷାଂ ସପ୍ତାନାଂ ମୟି ରନ୍ତିରସ୍ତୁ ||୬||

ଆ ମା ପୁଷ୍ଟେ ଚ ପୋଷେ ଚ ରାତ୍ରି ଦେବାନାଂ ସୁମତୌ ସ୍ୟାମ |
ପୂର୍ଣ୍ଣା ଦର୍ବେ ପରା ପତ ସୁପୂର୍ଣ୍ଣା ପୁନରା ପତ |
ସର୍ବାନ୍-ୟଜ୍ଞାନ୍ତ୍ସଂଭୁଞ୍ଜତୀଷମୂର୍ଜଂ ନ ଆ ଭର ||୭||

Not For Commercial Use

ଆୟମଗନ୍ତ୍ସଂବତ୍ସରଃ ପତିରେକାଷ୍ଟକେ ତବ |
ସା ନ ଆୟୁଷ୍ମତୀଂ ପ୍ରଜାଂ ରାୟସ୍ପୋଷେଣ ସଂ ସୃଜ ||୮||

ଋତୂନ୍ୟଜ ଋତୁପତୀନାର୍ତବାନୁତ ହାୟନାନ୍ |
ସମାଃ ସଂବତ୍ସରାନ୍ମାସାନ୍ଭୂତସ୍ୟ ପତୟେ ୟଜେ ||୯||

ଋତୁଭ୍ୟଷ୍ଟ୍ୱାର୍ତବେଭ୍ୟୋ ମାଦ୍-ଭ୍ୟଃ ସଂବତ୍ସରେଭ୍ୟଃ |
ଧାତ୍ରେ ବିଧାତ୍ରେ ସମୃଧେ ଭୂତସ୍ୟ ପତୟେ ୟଜେ ||୧୦||

ଇଡୟା ଜୁହ୍ୱତୋ ବୟଂ ଦେବାନ୍-ଘୃତବତା ୟଜେ |
ଗୃହାନଲୁଭ୍ୟତୋ ବୟଂ ସଂ ବିଶେମୋପ ଗୋମତଃ ||୧୧||

ଏକାଷ୍ଟକା ତପସା ତପ୍ୟମାନା ଜଜାନ ଗର୍ଭଂ ମହିମାନମିନ୍ଦ୍ରମ୍ |
ତେନ ଦେବା ବ୍ୟସହନ୍ତ ଶତ୍ରୂନ୍ହନ୍ତା ଦସ୍ୟୂନାମଭବଚ୍ଛଚୀପତିଃ ||୧୨||

ଇନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ରେ ସୋମପୁତ୍ରେ ଦୁହିତାସି ପ୍ରଜାପତେଃ |
କାମାନସ୍ମାକଂ ପୂରୟ ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାହି ନୋ ହବିଃ ||୧୩||

|| ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ||

==

(୩|୧୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା **|** ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩), ଶକ୍ୱରୀଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୪), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫, ୬), ଉଷ୍ଣିକ୍ ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ପଥ୍ୟାପଙ୍କ୍ତି (୭), ଷଟ୍ପଦା ବୃହତୀଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୮) **|**
ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନି ଆର୍ୟୁଷ୍ମନାଶନ (୧-୮)

==

ମୁଞ୍ଚାମି ତ୍ୱା ହବିଷା ଜୀବନାୟ କମଜ୍ଞାତୟକ୍ଷ୍ମାଦୁତ ରାଜୟକ୍ଷ୍ମାତ୍ |
ଗ୍ରାହିର୍ଜଗ୍ରାହ ୟଦ୍ୟେତଦେନଂ ତସ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ପ୍ର ମୁମୁକ୍ତମେନମ୍ ||୧||

Not For Commercial Use

ଯଦି କ୍ଷିତାୟୁର୍ଯଦି ବା ପରେତୋ ଯଦି ମୃତ୍ୟୋରନ୍ତିକଂ ନୀତ ଏବ |
ତମା ହରାମି ନିରୃତେରୁପସ୍ଥାଦସ୍ପାର୍ଶମେନଂ ଶତଶାରଦାୟ ||୨||

ସହସ୍ରାକ୍ଷେଣ ଶତବୀର୍ଯେଣ ଶତାୟୁଷା ହବିଷାହାର୍ଷମେନମ୍ |
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଯଥୈନଂ ଶରଦୋ ନୟାତ୍ୟତି ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଦୁରିତସ୍ୟ ପାରମ୍ ||୩||

ଶତଂ ଜୀବ ଶରଦୋ ବର୍ଧମାନଃ ଶତଂ ହେମନ୍ତାନ୍-ଛତମୁ ବସନ୍ତାନ୍ |
ଶତଂ ତେ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅଗ୍ନିଃ ସବିତା ବୃହସ୍ପତିଃ ଶତାୟୁଷା ହବିଷାହାର୍ଷମେନମ୍ ||୪||

ପ୍ର ବିଶତଂ ପ୍ରାଣାପାନାବନଡ୍-ବାହାବିବ ବ୍ରଜମ୍ |
ବ୍ୟନ୍ୟେ ଯନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟବୋ ଯାନାହୁରିତରାନ୍-ଛତମ୍ ||୫||

ଇହୈବ ସ୍ତଂ ପ୍ରାଣାପାନୌ ମାପ ଗାତମିତୋ ଯୁବମ୍ |
ଶରୀରମସ୍ୟାଙ୍ଗାନି ଜରସେ ବହତଂ ପୁନଃ ||୬||

ଜରାୟୈ ତ୍ୱା ପରି ଦଦାମି ଜରାୟୈ ନି ଧୁବାମି ତ୍ୱା |
ଜରା ତ୍ୱା ଭଦ୍ରା ନେଷ୍ଟ ବ୍ୟନ୍ୟେ ଯନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟବୋ ଯାନାହୁରିତରାନ୍-ଛତମ୍ ||୭||

ଅଭି ତ୍ୱା ଜରିମାହିତ ଗାମୁକ୍ଷଣମିବ ରଜ୍ଜ୍ୱା |
ଯସ୍ତ୍ୱା ମୃତ୍ୟୁରଭ୍ୟଧତ୍ତ ଜାୟମାନଂ ସୁପାଶୟା |
ତଂ ତେ ସତ୍ୟସ୍ୟ ହସ୍ତାଭ୍ୟାମୁଦମୁଞ୍ଚଦ୍-ବୃହସ୍ପତିଃ ||୮||

==

(୩|୧୨) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା **|** ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪-୫), ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୨), ବୃହତୀ (୩), ଶକ୍ୱରୀ ଗର୍ଭା ଜଗତୀ (୬), ଆର୍ଷୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭), ଭୁରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯) **|** ଦେବତା - ଶାଲାବାସ୍ତୋଷ୍ପତି (୧-୯)

==

ଇହୈବ ଧ୍ରୁବାଂ ନି ମିନୋମି ଶାଲାଂ କ୍ଷେମେ ତିଷ୍ଠାତି ଘୃତମୁକ୍ଷମାଣା |
ତାଂ ତ୍ୱା ଶାଲେ ସର୍ବବୀରାଃ ସୁବୀରା ଅରିଷ୍ଟବୀରା ଉପ ସଂ ଚରେମ ||୧||

Not For Commercial Use

ଇହୈବ ଧ୍ରୁବା ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠ ଶାଲେଽଶ୍ୱାବତୀ ଗୋମତୀ ସୂନୃତାବତୀ |
ଊର୍ଜସ୍ୱତୀ ଘୃତବତୀ ପୟସ୍ୱତ୍ୟୁଚ୍ଛ୍ରୟସ୍ୱ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ||୨||

ଧରୁଣ୍ୟସି ଶାଲେ ବୃହଚ୍ଛନ୍ଦାଃ ପୂତିଧାନ୍ୟା |
ଆ ତ୍ୱା ବତ୍ସୋ ଗମେଦା କୁମାର ଆ ଧେନବଃ ସାୟମାସ୍ୟନ୍ଦମାନାଃ ||୩||

ଇମାଂ ଶାଲାଂ ସବିତା ବାୟୁରିନ୍ଦ୍ରୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ନି ମିନୋତୁ ପ୍ରଜାନନ୍ |
ଉକ୍ଷନ୍ତୂଦ୍ନା ମରୁତୋ ଘୃତେନ ଭଗୋ ନୋ ରାଜା ନି କୃଷିଂ ତନୋତୁ ||୪||

ମାନସ୍ୟ ପତ୍ନି ଶରଣା ସ୍ୟୋନା ଦେବୀ ଦେବେଭିର୍ନିମିତାସ୍ୟଗ୍ରେ |
ତୃଣଂ ବସାନା ସୁମନା ଅସସ୍ତ୍ୱମଥାସ୍ମଭ୍ୟଂ ସହବୀରଂ ରୟିଂ ଦାଃ ||୫||

ଋତେନ ସ୍ଥୂଣାମଧି ରୋହ ବଂଶୋଗ୍ରୋ ବିରାଜନ୍ନପ ବୃଙ୍କ୍ଷ୍ୱ ଶତ୍ରୂନ୍ |
ମା ତେ ରିଷନ୍ନୁପସତ୍ତାରୋ ଗୃହାଣାଂ ଶାଲେ ଶତଂ ଜୀବେମ ଶରଦଃ ସର୍ବବୀରାଃ ||୬||

ଏମାଂ କୁମାରସ୍ତରୁଣ ଆ ବତ୍ସୋ ଜଗତା ସହ |
ଏମାଂ ପରିସ୍ରୁତଃ କୁମ୍ଭ ଆ ଦଧ୍ନଃ କଲଶୈରଗୁଃ ||୭||

ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ନାରି ପ୍ର ଭର କୁମ୍ଭମେତଂ ଘୃତସ୍ୟ ଧାରାମମୃତେନ ସଂଭୃତାମ୍ |
ଇମାଂ ପାତୃନମୃତେନା ସମଙ୍ଗ୍ଧୀଷ୍ଟାପୂର୍ତମଭି ରକ୍ଷାତ୍ୟେନାମ୍ ||୮||

ଇମା ଆପଃ ପ୍ର ଭରାମ୍ୟୟକ୍ଷ୍ମା ୟକ୍ଷ୍ମନାଶନୀଃ |
ଗୃହାନୁପ ପ୍ର ସୀଦାମ୍ୟମୃତେନ ସହାଗ୍ନିନା ||୯||

Not For Commercial Use

==

(୩|୧୩) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ | ଛନ୍ଦ - ନିଚୃତ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୪, ୭),
ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୫), ନିଚୃତ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୬) | ଦେବତା - ବରୁଣଃ ସିନ୍ଧ୍ୱାପ (୧-୭)

==

ୟଦଦଃ ସଂପ୍ରୟତୀରହାବନଦତା ହତେ |
ତସ୍ମାଦା ନଦ୍ୟୋ ନାମ ସ୍ଥ ତା ବୋ ନାମାନି ସିନ୍ଧବଃ ||୧||

ୟତ୍-ପ୍ରେଷିତା ବରୁଣେନାଚ୍ଛୀଭଂ ସମବଲ୍-ଗତ |
ତଦାପ୍ନୋଦିନ୍ଦ୍ରୋ ବୋ ୟତୀସ୍ତସ୍ମାଦାପୋ ଅନୁ ଷ୍ଠନ ||୨||

ଅପକାମଂ ସ୍ୟନ୍ଦମାନା ଅବୀବରତ ବୋ ହି କମ୍ |
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବଃ ଶକ୍ତିଭିର୍ଦେବୀସ୍ତସ୍ମାଦ୍ୱାର୍ନାମ ବୋ ହିତମ୍ ||୩||

ଏକଃ ବୋ ଦେବୋଽପ୍ୟତିଷ୍ଠସ୍ତ୍ସ୍ୟନ୍ଦମାନା ୟଥାବଶମ୍ |
ଉଦାନିଷୁର୍ମହୀରିତି ତସ୍ମାଦୁଦକମୁଚ୍ୟତେ ||୪||

ଆପୋ ଭଦ୍ରା ଘୃତମିଦାପ ଆସନ୍ନଗ୍ନୀଷୋମୌ ବିଭ୍ରତ୍ୟାପ ଇତ୍ତାଃ |
ତୀବ୍ରୋ ରସୋ ମଧୁପୃଚାମରଂଗମ ଆ ମା ପ୍ରାଣେନ ସହ ବର୍ଚସା ଗମେତ୍ ||୫||

ଆଦିପ୍ପଶ୍ୟାମ୍ୟୁତ ବା ଶୃଣୋମ୍ୟା ମା ଘୋଷୋ ଗଚ୍ଛତି ବାଙ୍-ମାସାମ୍ |
ମନ୍ୟେ ଭେଜାନୋ ଅମୃତସ୍ୟ ତର୍ହି ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣା ଅତୃପଂ ୟଦା ବଃ ||୬||

ଇଦଂ ବ ଆପୋ ହୃଦୟମୟଂ ବସ୍ର ଋତାବରୀଃ |
ଇହେତ୍ଥମେତ ଶକ୍ୱରୀର୍ୟତ୍ରେଦଂ ବେଶୟାମି ବଃ ||୭||

==

(୩|୧୪) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା **|** ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫), ଆର୍ଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୬) **|**

ଦେବତା - ଗୋଷ୍ଠୋ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ବା (୧-୬)

==

ସଂ ବୋ ଗୋଷ୍ଠେନ ସୁଷଦା ସଂ ରୟ୍ୟା ସଂ ସୁଭୂତ୍ୟା |
ଅହର୍ଜାତସ୍ୟ ୟନ୍ନାମ ତେନା ବଃ ସଂ ସୃଜାମସି ||୧||

ସଂ ବଃ ସୃଜତ୍ୱର୍ଯ୍ୟମା ସଂ ପୂଷା ସଂ ବୃହସ୍ପତିଃ |
ସମିନ୍ଦ୍ରୋ ୟୋ ଧନଂଜୟୋ ମୟି ପୁଷ୍ୟତ ୟଦ୍ୱସୁ ||୨||

ସଂଜଗ୍ମାନା ଅବିଭ୍ୟୁଷୀରସ୍ମିନ୍-ଗୋଷ୍ଠେ କରୀଷିଣୀଃ |
ବିଭ୍ରତୀଃ ସୋମ୍ୟଂ ମଧ୍ୱନମୀବା ଉପେତନ ||୩||

ଇହୈବ ଗାବ ଏତନେହୋ ଶକେବ ପୁଷ୍ୟତ |
ଇହୈବୋତ ପ୍ର ଜାୟଧ୍ୱଂ ମୟି ସଂଜ୍ଞାନମସ୍ତୁ ବଃ ||୪||

ଶିବୋ ବୋ ଗୋଷ୍ଠୋ ଭବତୁ ଶାରିଶାକେବ ପୁଷ୍ୟତ |
ଇହୈବୋତ ପ୍ର ଜାୟଧ୍ୱଂ ମୟା ବଃ ସଂ ସୃଜାମସି ||୫||

ମୟା ଗାବୋ ଗୋପତିନା ସଚଧ୍ୱମୟଂ ବୋ ଗୋଷ୍ଠ ଇହ ପୋଷୟିଷ୍ଣୁଃ |
ରାୟସ୍ପୋଷେଣ ବହୁଲା ଭବନ୍ତୀର୍ଜୀବା ଜୀବନ୍ତୀରୁପ ବଃ ସଦେମ ||୬||

Not For Commercial Use

==

(୩|୧୫) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୬), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ବୃହତୀ ଗର୍ଭା ବିରାଟ୍ ଅତ୍ୟଷ୍ଟି (୪), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୭), ନିଚୃତ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮) **|** ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେଦେବା ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନି ବା (୧-୮)

==

ଇନ୍ଦ୍ରମହଂ ବଣିଜଂ ଚୋଦୟାମି ସ ନ ଐତୁ ପୁରଏତା ନୋ ଅସ୍ତୁ |
ନୁଦନ୍ନରାତିଂ ପରିପନ୍ଥିନଂ ମୃଗଂ ସ ଈଶାନୋ ଧନଦା ଅସ୍ତୁ ମହ୍ୟମ୍ ||୧||

ୟେ ପନ୍ଥାନୋ ବହବୋ ଦେବୟାନା ଅନ୍ତରା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସଂଚରନ୍ତି |
ତେ ମା ଜୁଷନ୍ତାଂ ପୟସା ଘୃତେନ ୟଥା କ୍ରୀତ୍ୱା ଧନମାହରାଣି ||୨||

ଇଧ୍ମେନାଗ୍ନ ଇଚ୍ଛମାନୋ ଘୃତେନ ଜୁହୋମି ହବ୍ୟଂ ତରସେ ବଲାୟ |
ୟାବଦୀଶେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବନ୍ଦମାନ ଇମାଂ ଧିୟଂ ଶତସେୟାୟ ଦେବୀମ୍ ||୩||

ଇମାମଗ୍ନେ ଶରଣିଂ ମୀମୃଷୋ ନୋ ୟମଧ୍ୱାନମଗାମ ଦୂରମ୍ |
ଶୁନଂ ନୋ ଅସ୍ତୁ ପ୍ରପଣୋ ବିକ୍ରୟଶ୍ଚ ପ୍ରତିପଣଃ ଫଲିନଂ ମା କୃଣୋତୁ |
ଇଦଂ ହବ୍ୟଂ ସଂବିଦାନୌ ଜୁଷେଥାଂ ଶୁନଂ ନୋ ଅସ୍ତୁ ଚରିତମୁତ୍ଥିତଂ ଚ ||୪||

ୟେନ ଧନେନ ପ୍ରପଣଂ ଚରାମି ଧନେନ ଦେବା ଧନମିଚ୍ଛମାନଃ |
ତନ୍ମେ ଭୂୟୋ ଭବତୁ ମା କନୀୟୋଽଗ୍ନେ ସାତଘ୍ନୋ ଦେବାନ୍ହବିଷା ନି ଷେଧ ||୫||

ୟେନ ଧନେନ ପ୍ରପଣଂ ଚରାମି ଧନେନ ଦେବା ଧନମିଚ୍ଛମାନଃ |
ତସ୍ମିନ୍ମ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ରୁଚିମା ଦଧାତୁ ପ୍ରଜାପତିଃ ସବିତା ସୋମୋ ଅଗ୍ନିଃ ||୬||

ଉପ ତ୍ୱା ନମସା ବୟଂ ହୋତର୍ବୈଶ୍ୱାନର ସ୍ତୁମଃ |
ସ ନଃ ପ୍ରଜାସ୍ୱାତ୍ମସୁ ଗୋଷୁ ପ୍ରାଣେଷୁ ଜାଗୃହି ||୭||

Not For Commercial Use

ବିଶ୍ୱାହା ତେ ସଦମିଦ୍-ଭରେମାଶ୍ୱାୟେବ ତିଷ୍ଠତେ ଜାତବେଦଃ |
ରାୟସ୍ପୋଷେଣ ସମିଷା ମଦନ୍ତୋ ମା ତେ ଅଗ୍ନେ ପ୍ରତିବେଶା ରିଷାମ ||୮||

|| ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ||

|| ଇତି ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

|| ଅଥ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

==

(୩|୧୬) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ଆର୍ଷୀ ଜଗତୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୫-୭),
ଭୁରିକ୍ ପଙ୍କ୍ତି (୪) **|** ଦେବତା - ଅଗ୍ନୀନ୍ଦ୍ରାଦୟୋ ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୧-୭)

==

ପ୍ରାତରଗ୍ନିଂ ପ୍ରାତରିନ୍ଦ୍ରଂ ହବାମହେ ପ୍ରାତର୍ମିତ୍ରାବରୁଣା ପ୍ରାତରଶ୍ୱିନା |
ପ୍ରାତର୍ଭଗଂ ପୂଷଣଂ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଂ ପ୍ରାତଃ ସୋମମୁତ ରୁଦ୍ରଂ ହବାମହେ ||୧||

ପ୍ରାତର୍ଜିତଂ ଭଗମୁଗ୍ରଂ ହବାମହେ ବୟଂ ପୁତ୍ରମଦିତେର୍ଯୋ ବିଧର୍ତା |
ଆଧ୍ରଶ୍ଚିଦ୍ୟଂ ମନ୍ୟମାନସ୍ତୁରଶ୍ଚିଦ୍ରାଜା ଚିଦ୍ୟଂ ଭଗଂ ଭକ୍ଷୀତ୍ୟାହ ||୨||

ଭଗ ପ୍ରଣେତର୍ଭଗ ସତ୍ୟରାଧୋ ଭଗେମାଂ ଧିୟମୁଦବା ଦଦନ୍ନଃ |
ଭଗ ପ୍ର ଣୋ ଜନୟ ଗୋଭିରଶ୍ୱୈର୍ଭଗ ପ୍ର ନୃଭିର୍ନୃବନ୍ତଃ ସ୍ୟାମ ||୩||

ଉତେଦାନୀଂ ଭଗବନ୍ତଃ ସ୍ୟାମୋତ ପ୍ରପିତ୍ୱ ଉତ ମଧ୍ୟେ ଅହ୍ନାମ୍ |
ଉତୋଦିତୌ ମଘବନ୍ତ୍ସୂର୍ୟସ୍ୟ ବୟଂ ଦେବାନାଂ ସୁମତୌ ସ୍ୟାମ ||୪||

ଭଗ ଏବ ଭଗବାଁ ଅସ୍ତୁ ଦେବସ୍ତେନା ବୟଂ ଭଗବନ୍ତଃ ସ୍ୟାମ |
ତଂ ତ୍ୱା ଭଗ ସର୍ବ ଇଜ୍ଜୋହବୀମି ସ ନୋ ଭଗ ପୁରଏତା ଭବେହ ||୫||

ସମଧ୍ୱରାୟୋଷସୋ ନମନ୍ତ ଦଧିକ୍ରାବେବ ଶୁଚୟେ ପଦାୟ |
ଅର୍ବାଚୀନଂ ବସୁବିଦଂ ଭଗଂ ମେ ରଥମିବାଶ୍ୱା ବାଜିନ ଆ ବହନ୍ତୁ ||୬||

ଅଶ୍ୱାବତୀର୍ଗୋମତୀର୍ନ ଉଷାସୋ ବୀରବତୀଃ ସଦମୁଚ୍ଛନ୍ତୁ ଭଦ୍ରାଃ |
ଘୃତଂ ଦୁହାନା ବିଶ୍ୱତଃ ପ୍ରପୀତା ୟୂୟଂ ପାତ ସ୍ୱସ୍ତିଭିଃ ସଦା ନଃ ||୭||

===

(୩|୧୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର **|** ଛନ୍ଦ - ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୫, ୯), ପଥ୍ୟାପଙ୍କ୍ତି (୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪, ୬), ବିରାଟ୍ ପୁର ଉଷ୍ଣିକ୍ (୭), ନିଚୃତ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮) **|** ଦେବତା - ସୀତା (୧-୯)

===

ସୀରା ୟୁଞ୍ଜନ୍ତି କବୟୋ ୟୁଗା ବି ତନ୍ୱତେ ପୃଥକ୍ |
ଧୀରା ଦେବେଷୁ ସୁମ୍ନୟୌ ||୧||

ୟୁନକ୍ତ ସୀରା ବି ୟୁଗା ତନୋତ କୃତେ ୟୋନୌ ବପତେହ ବୀଜମ୍ |
ବିରାଜଃ ଶ୍ନୁଷ୍ଟିଃ ସଭରା ଅସନ୍ନୋ ନେଦୀୟ ଇତ୍ସୃଣ୍ୟଃ ପକ୍ୱମା ୟବନ୍ ||୨||

ଲାଙ୍ଗଲଂ ପବୀରବତ୍ସୁଶୀମଂ ସୋମସତ୍ସରୁ |
ଉଦିଦ୍ୱପତୁ ଗାମବିଂ ପ୍ରସ୍ଥାବଦ୍ରଥବାହନଂ ପୀବରୀଂ ଚ ପ୍ରଫର୍ବ୍ୟମ୍ ||୩||

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୀତାଂ ନି ଗୃହ୍ଣାତୁ ତାଂ ପୂଷାଭି ରକ୍ଷତୁ |
ସା ନଃ ପୟସ୍ୱତୀ ଦୁହାମୁତ୍ତରାମୁତ୍ତରାଂ ସମାମ୍ ||୪||

ଶୁନଂ ସୁଫାଲା ବି ତୁଦନ୍ତୁ ଭୂମିଂ ଶୁନଂ କୀନାଶା ଅନୁ ୟନ୍ତୁ ବାହାନ୍ |
ଶୁନାସୀରା ହବିଷା ତୋଶମାନା ସୁପିପ୍ପଲା ଓଷଧୀଃ କର୍ତମସ୍ମୈ ||୫||

ଶୁନଂ ବାହାଃ ଶୁନଂ ନରଃ ଶୁନଂ କୃଷତୁ ଲାଙ୍ଗଲମ୍ |
ଶୁନଂ ବରତ୍ରା ବଧ୍ୟନ୍ତାଂ ଶୁନମଷ୍ଟ୍ରାମୁଦିଙ୍ଗୟ ||୬||

Not For Commercial Use

ଶୁନାସୀରେହ ସ୍ମ ମେ ଜୁଷେଥାମ୍ |
ୟଦ୍ଦିବି ଚକ୍ରଥୁଃ ପୟସ୍ତେନେମାମୁପ ସିଞ୍ଚତମ୍ ||୭||

ସୀତେ ବନ୍ଦାମହେ ତ୍ୱାର୍ବାଚୀ ସୁଭଗେ ଭବ |
ୟଥା ନଃ ସୁମନା ଅସୋ ୟଥା ନଃ ସୁଫଲା ଭୁବଃ ||୮||

ଘୃତେନ ସୀତା ମଧୁନା ସମକ୍ତା ବିଶ୍ୱୈର୍ଦେବୈରନୁମତା ମରୁଦ୍-ଭିଃ |
ସା ନଃ ସୀତେ ପୟସାଭ୍ୟାବବୃତ୍ସ୍ୱୋର୍ଜସ୍ୱତୀ ଘୃତବତ୍ପିନ୍ୱମାନା ||୯||

==

(୩|୧୮) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଗର୍ଭା ଚତୁସ୍ପଦା ଉଷ୍ଣିକ୍ (୪), ଉଷ୍ଣିକ୍ ଗର୍ଭା ପଥ୍ୟାପଙ୍କ୍ତି (୬) **|** ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ ବାଣପର୍ଣ୍ଣ୍ୟୋଷଧିଃ (୧-୬)

==

ଇମାଂ ଖନାମ୍ୟୋଷଧିଂ ବୀରୁଧାଂ ବଲବତ୍ତମାମ୍ |
ୟୟା ସପତ୍ନୀଂ ବାଧତେ ୟୟା ସଂବିନ୍ଦତେ ପତିମ୍ ||୧||

ଉତ୍ତାନପର୍ଣ୍ଣେ ସୁଭଗେ ଦେବଜୂତେ ସହସ୍ୱତି |
ସପତ୍ନୀଂ ମେ ପରା ଣୁଦ ପତିଂ ମେ କେବଲଂ କୃଧି ||୨||

ନହି ତେ ନାମ ଜଗ୍ରାହ ନୋ ଅସ୍ମିନ୍ରମସେ ପତୌ |
ପରାମେବ ପରାବତଂ ସପତ୍ନୀଂ ଗମୟାମସି ||୩||

ଉତ୍ତରାହମୁତ୍ତର ଉତ୍ତରେଦୁତ୍ତରାଭ୍ୟଃ |
ଅଧଃ ସପତ୍ନୀ ୟା ମମାଧରା ସାଧରାଭ୍ୟଃ ||୪||

ଅହମସ୍ମି ସହମାନାଥୋ ତ୍ୱମସି ସାସହିଃ |
ଉଭେ ସହସ୍ୱତୀ ଭୂତ୍ୱା ସପତ୍ନୀଂ ମେ ସହାବହୈ ||୫||

Not For Commercial Use

ଅଭି ତେଽଧାଂ ସହମାନାମୁପ ତେଽଧାଂ ସହୀୟସୀମ୍ |
ମାମନୁ ପ୍ର ତେ ମନୋ ବତ୍ସଂ ଗୌରିବ ଧାବତୁ ପଥା ବାରିବ ଧାବତୁ ||୬||

==

(୩|୧୯) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ | ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାବୃହତୀ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୪), ଭୁରିକ୍ ବୃହତୀ (୩), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍‌ପଦା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ କକୁଭ୍ ଅତୀଗର୍ଭା ଅତିଜଗତୀ (୬), ବିରାଟ୍ ପସ୍ତାର ପଙ୍କ୍ତି (୭), ପଥ୍ୟାପଙ୍କ୍ତି (୮) | ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଇନ୍ଦ୍ରଃ ବା (୧-୮)

==

ସଂଶିତଂ ମ ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ସଂଶିତଂ ବୀର୍ୟଂ ବଲମ୍ |
ସଂଶିତଂ କ୍ଷତ୍ରମଜରମସ୍ତୁ ଜିଷ୍ଣୁର୍ୟେଷାମସ୍ମି ପୁରୋହିତଃ ||୧||

ସମହମେଷାଂ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ସ୍ୟାମି ସମୋଜୋ ବୀର୍ୟଂ ବଲମ୍ |
ବୃଶ୍ଚାମି ଶତ୍ରୂଣାଂ ବାହୂନନେନ ହବିଷାହମ୍ ||୨||

ନୀଚୈଃ ପଦ୍ୟନ୍ତାମଧରେ ଭବନ୍ତୁ ୟେ ନଃ ସୂରିଂ ମଘବାନଂ ପୃତନ୍ୟାନ୍ |
କ୍ଷିଣାମି ବ୍ରହ୍ମଣାମିତ୍ରାନୁନ୍ନୟାମି ସ୍ୱାନହମ୍ ||୩||

ତୀକ୍ଷ୍ଣୀୟାଂସଃ ପରଶୋରଗ୍ନେସ୍ତୀକ୍ଷ୍ଣତରା ଉତ |
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରାତ୍ତୀକ୍ଷ୍ଣୀୟାଂସୋ ୟେଷାମସ୍ମି ପୁରୋହିତଃ ||୪||

ଏଷାମହମାୟୁଧା ସଂ ସ୍ୟାମ୍ୟେଷାଂ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ସୁବୀରଂ ବର୍ଧୟାମି |
ଏଷାଂ କ୍ଷତ୍ରମଜରମସ୍ତୁ ଜିଷ୍ଣ୍ୱେଷାଂ ଚିତ୍ତଂ ବିଶ୍ୱେଽବନ୍ତୁ ଦେବାଃ ||୫||

ଉଦ୍ଧର୍ଷନ୍ତାଂ ମଘବନ୍-ବାଜିନାନ୍ୟୁଦ୍ୱୀରାଣାଂ ଜୟତାମେତୁ ଘୋଷଃ |
ପୃଥଗ୍-ଘୋଷା ଉଲୁଲୟଃ କେତୁମନ୍ତ ଉଦୀରତାମ୍ |
ଦେବା ଇନ୍ଦ୍ରଜ୍ୟେଷ୍ଠା ମରୁତୋ ୟନ୍ତୁ ସେନୟା ||୬||

ପ୍ରେତା ଜୟତା ନର ଉଗ୍ରା ବଃ ସନ୍ତୁ ବାହବଃ |
ତୀକ୍ଷ୍ଣେଷବୋଽବଲଧନ୍ୱନୋ ହତୋଗ୍ରାୟୁଧା ଅବଲାନୁଗ୍ରବାହବଃ ||୭||

ଅବସୃଷ୍ଟା ପରା ପତ ଶରବ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମସଂଶିତେ |
ଜୟାମିତ୍ରାନ୍ପ୍ର ପଦ୍ୟସ୍ୱ ଜହ୍ୟେଷାଂ ବରଂବରଂ ମାମୀଷାଂ ମୋଚି କଶ୍ଚନ ||୮||

==

(୩|୨୦) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ **|** ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୫, ୭, ୯-୧୦), ପଥ୍ୟାପଙ୍କ୍ତି (୬), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୮) **|** ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୨, ୫), ଭଗାଦୟଃ (୩-୪, ୬-୧୦)

==

ଅୟଂ ତେ ଯୋନିର୍ଋତ୍ୱିୟୋ ୟତୋ ଜାତୋ ଅରୋଚଥାଃ |
ତଂ ଜାନନ୍ନଗ୍ନ ଆ ରୋହାଧା ନୋ ବର୍ଧୟ ରୟିମ୍ ||୧||

ଅଗ୍ନେ ଅଚ୍ଛା ବଦେହ ନଃ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍-ନଃ ସୁମନା ଭବ |
ପ୍ର ଣୋ ୟଚ୍ଛ ବିଶାଂ ପତେ ଧନଦା ଅସି ନସ୍ତ୍ୱମ୍ ||୨||

ପ୍ର ଣୋ ୟଚ୍ଛତ୍ୱର୍ୟମା ପ୍ର ଭଗଃ ପ୍ର ବୃହସ୍ପତିଃ |
ପ୍ର ଦେବୀଃ ପ୍ରୋତ ସୂନୃତା ରୟିଂ ଦେବୀ ଦଧାତୁ ମେ ||୩||

ସୋମଂ ରାଜାନମବସେଽଗ୍ନିଂ ଗୀର୍ଭିର୍ହବାମହେ |
ଆଦିତ୍ୟଂ ବିଷ୍ଣୁଂ ସୂର୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ଚ ବୃହସ୍ପତିମ୍ ||୪||

ତ୍ୱଂ ନୋ ଅଗ୍ନେ ଅଗ୍ନିଭିର୍ବ୍ରହ୍ମ ୟଜ୍ଞଂ ଚ ବର୍ଧୟ |
ତ୍ୱଂ ନୋ ଦେବ ଦାତବେ ରୟିଂ ଦାନାୟ ଚୋଦୟ ||୫||

ଇନ୍ଦ୍ରବାୟୂ ଉଭାବିହ ସୁହବେହ ହବାମହେ |
ୟଥା ନଃ ସର୍ବ ଇଜ୍ଜନଃ ସଂଗତ୍ୟାଂ ସୁମନା ଅସଦ୍ଦାନକାମଶ୍ଚ ନୋ ଭୁବତ୍ ||୬||

Not For Commercial Use

ଅର୍ଯ୍ୟମଣଂ ବୃହସ୍ପତିମିନ୍ଦ୍ରଂ ଦାନାୟ ଚୋଦୟ |
ବାତଂ ବିଷ୍ଣୁଂ ସରସ୍ୱତୀଂ ସବିତାରଂ ଚ ବାଜିନମ୍ ||୭||

ବାଜସ୍ୟ ନୁ ପ୍ରସବେ ସଂ ବଭୂବିମେମା ଚ ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନ୍ୟନ୍ତଃ |
ଉତାଦିତ୍ସନ୍ତଂ ଦାପୟତୁ ପ୍ରଜାନନ୍ରୟିଂ ଚ ନଃ ସର୍ବବୀରଂ ନି ୟଚ୍ଛ ||୮||

ଦୁହ୍ରାଂ ମେ ପଞ୍ଚ ପ୍ରଦିଷୋ ଦୁହ୍ରାମୁର୍ବୀର୍ୟଥାବଲମ୍ |
ପ୍ରାପେୟଂ ସର୍ବା ଆକୂତୀର୍ମନସା ହୃଦୟେନ ଚ ||୯||

ଗୋସନିଂ ବାଚମୁଦେୟଂ ବର୍ଚସା ମାଭ୍ୟୁଦିହି |
ଆ ରୁନ୍ଧାଂ ସର୍ବତୋ ବାୟୁସ୍ତ୍ୱଷ୍ଟା ପୋଷଂ ଦଧାତୁ ମେ ||୧୦||

|| ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ||

==

(୩|୨୧) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ **|** ଛନ୍ଦ - ପୁର ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩, ୮), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ଜଗତୀ (୫), ଉପରିଷ୍ଟା ବିରାଟ୍ ବୃହତୀ (୬), ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭), ନିଚୃତ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୯), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦) **|** ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (୧-୭), ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୮-୧୦)

==

ୟେ ଅଗ୍ନୟୋ ଅପ୍ସ୍ୱନ୍ତର୍ୟେ ବୃତ୍ରେ ୟେ ପୁରୁଷେ ୟେ ଅଶ୍ମସୁ |
ୟ ଆବିବେଶୋଷଧୀର୍ୟୋ ବନସ୍ପତୀଂସ୍ତେଭ୍ୟୋ ଅଗ୍ନିଭ୍ୟୋ ହୁତମସ୍ତ୍ୱେତତ୍ ||୧||

ୟଃ ସୋମେ ଅନ୍ତର୍ୟୋ ଗୋଷ୍ୱନ୍ତର୍ୟ ଆବିଷ୍ଟୋ ବୟଃସୁ ୟୋ ମୃଗେଷୁ |
ୟ ଆବିବେଶ ଦ୍ୱିପଦୋ ୟଶ୍ଚତୁଷ୍ପଦସ୍ତେଭ୍ୟୋ ଅଗ୍ନିଭ୍ୟୋ ହୁତମସ୍ତ୍ୱେତତ୍ ||୨||

ୟ ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ସରଥଂ ୟାତି ଦେବୋ ବୈଶ୍ୱାନର ଉତ ବିଶ୍ୱଦାବ୍ୟଃ |
ୟଂ ଜୋହବୀମି ପୃତନାସୁ ସାସହିଂ ତେଭ୍ୟୋ ଅଗ୍ନିଭ୍ୟୋ ହୁତମସ୍ତ୍ୱେତତ୍ ||୩||

Not For Commercial Use

ୟୋ ଦେବୋ ବିଶ୍ୱାଦ୍ୟମୁ କାମମାହୁର୍ୟଂ ଦାତାରଂ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣନ୍ତମାହୁଃ |
ୟୋ ଧୀରଃ ଶକ୍ରଃ ପରିଭୂରଦାଭ୍ୟସ୍ତେଭ୍ୟୋ ଅଗ୍ନିଭ୍ୟୋ ହୁତମସ୍ତ୍ୱେତତ୍ ||୪||

ୟଂ ତ୍ୱା ହୋତାରଂ ମନସାଭି ସଂବିଦୁସ୍ତ୍ରୟୋଦଶ ଭୌବନାଃ ପଞ୍ଚ ମାନବାଃ |
ବର୍ଚୋଧସେ ୟଶସେ ସୂନୃତାବତେ ତେଭ୍ୟୋ ଅଗ୍ନିଭ୍ୟୋ ହୁତମସ୍ତ୍ୱେତତ୍ ||୫||

ଉକ୍ଷାନ୍ନାୟ ବଶାନ୍ନାୟ ସୋମପୃଷ୍ଠାୟ ବେଧସେ |
ବୈଶ୍ୱାନରଜ୍ୟେଷ୍ଠେଭ୍ୟସ୍ତେଭ୍ୟୋ ଅଗ୍ନିଭ୍ୟୋ ହୁତମସ୍ତ୍ୱେତତ୍ ||୬||

ଦିବଂ ପୃଥିବୀମନ୍ୱନ୍ତରିକ୍ଷଂ ୟେ ବିଦ୍ୟୁତମନୁସଂଚରନ୍ତି |
ୟେ ଦିକ୍ଷ୍ୱନ୍ତର୍ୟେ ବାତେ ଅନ୍ତସ୍ତେଭ୍ୟୋ ଅଗ୍ନିଭ୍ୟୋ ହୁତମସ୍ତ୍ୱେତତ୍ ||୭||

ହିରଣ୍ୟପାଣିଂ ସବିତାରମିନ୍ଦ୍ରଂ ବୃହସ୍ପତିଂ ବରୁଣଂ ମିତ୍ରମଗ୍ନିମ୍ |
ବିଶ୍ୱାନ୍-ଦେବାନଙ୍ଗିରସୋ ହବାମହେ ଇମଂ କ୍ରବ୍ୟାଦଂ ଶମୟନ୍ତ୍ୱଗ୍ନିମ୍ ||୮||

ଶାନ୍ତୋ ଅଗ୍ନିଃ କ୍ରବ୍ୟାଚ୍ଛାନ୍ତଃ ପୁରୁଷରେଷଣଃ |
ଅଥୋ ୟୋ ବିଶ୍ୱଦାବ୍ୟସ୍ତଂ କ୍ରବ୍ୟାଦମଶୀଶମମ୍ ||୯||

ୟେ ପର୍ବତାଃ ସୋମପୃଷ୍ଠା ଆପ ଉତ୍ତାନଶୀବରୀଃ |
ବାତଃ ପର୍ଜନ୍ୟ ଆଦଗ୍ନିସ୍ତେ କ୍ରବ୍ୟାଦମଶୀଶମନ୍ ||୧୦||

==

(୩|୨୨) ଋଷିଃ - ବସିଷ୍ଠ **|** ଛନ୍ଦ - ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୫-୬), ପଞ୍ଚପଦା ପୁର ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୩), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୪) **|** ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତି ବିଶ୍ୱେଦେବା ବା (୧-୬)

==

ହସ୍ତିବର୍ଚସଂ ପ୍ରଥତାଂ ବୃହଦ୍ୟଶୋ ଅଦିତ୍ୟା ୟତ୍ତନ୍ୱଃ ସଂବଭୂବ |
ତତ୍ସର୍ବେ ସମଦୁର୍ମହ୍ୟମେତଦ୍ୱିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅଦିତିଃ ସଜୋଷାଃ ||୧||

Not For Commercial Use

ମିତ୍ରଶ୍ଚ ବରୁଣଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରୋ ରୁଦ୍ରଶ୍ଚ ଚେତତୁ |
ଦେବାସୋ ବିଶ୍ୱଧାୟସସ୍ତେ ମାଞ୍ଜନ୍ତୁ ବର୍ଚସା ||୨||

ୟେନ ହସ୍ତୀ ବର୍ଚସା ସଂବଭୂବ ୟେନ ରାଜା ମନୁଷ୍ୟେଷ୍ୱପ୍ସ୍ୱନ୍ତଃ |
ୟେନ ଦେବା ଦେବତାମଗ୍ର ଆୟନ୍ତେନ ମାମଦ୍ୟ ବର୍ଚସାଗ୍ନେ ବର୍ଚସ୍ୱିନଂ କୃଣୁ ||୩||

ୟତ୍ତେ ବର୍ଚୋ ଜାତବେଦୋ ବୃହଦ୍-ଭବତ୍ୟାହୁତେଃ |
ୟାବତ୍ସୂର୍ୟସ୍ୟ ବର୍ଚ ଆସୁରସ୍ୟ ଚ ହସ୍ତିନଃ |
ତାବନ୍ମେ ଅଶ୍ୱିନା ବର୍ଚ ଆ ଧତ୍ତାଂ ପୁଷ୍କରସ୍ରଜା ||୪||

ୟାବଚ୍ଚତସ୍ରଃ ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚକ୍ଷୁର୍ୟାବତ୍ସମଶ୍ନୁତେ |
ତାବତ୍ସମୈତ୍ୱିନ୍ଦ୍ରିୟଂ ମୟି ତଦ୍ଧସ୍ତିବର୍ଚସମ୍ ||୫||

ହସ୍ତୀ ମୃଗାଣାଂ ସୁଷଦାମତିଷ୍ଠାବାନ୍-ବଭୂବ ହି |
ତସ୍ୟ ଭଗେନ ବର୍ଚସାଭି ଷିଞ୍ଚାମି ମାମହମ୍ ||୬||

==

(୩|୨୩) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା **|** ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪), ଉପରିଷ୍ଟ ଭୁରିକ୍ ବୃହତୀ (୫),
ସ୍କନ୍ଧୋଗ୍ରୀବୀ ବୃହତୀ (୬) **|** ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା ୟୋନିଃ ବା (୧-୬)

==

ୟେନ ବେହଦ୍ବଭୂବିଥ ନାଶୟାମସି ତତ୍ତ୍ୱତ୍ |
ଇଦଂ ତଦନ୍ୟତ୍ର ତ୍ୱଦପ ଦୂରେ ନି ଦଧ୍ମସି ||୧||

ଆ ତେ ୟୋନିଂ ଗର୍ଭ ଏତୁ ପୁମାନ୍-ବାଣ ଇବେଷୁଧିମ୍ |
ଆ ବୀରୋଽତ୍ର ଜାୟତାଂ ପୁତ୍ରସ୍ତେ ଦଶମାସ୍ୟଃ ||୨||

ପୁମାଂସଂ ପୁତ୍ରଂ ଜନୟ ତଂ ପୁମାନନୁ ଜାୟତାମ୍ |
ଭବାସି ପୁତ୍ରାଣାଂ ମାତା ଜାତାନାଂ ଜନୟାଶ୍ଚ ୟାନ୍ ||୩||

Not For Commercial Use

ୟାନି ଭଦ୍ରାଣି ବୀଜାନ୍ୟୃଷଭା ଜନୟନ୍ତି ଚ ।
ତୈସ୍ତ୍ୱଂ ପୁତ୍ରଂ ବିନ୍ଦସ୍ୱ ସା ପ୍ରସୂର୍ଧେନୁକା ଭବ ।।୪।।

କୃଣୋମି ତେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟମା ୟୋନିଂଗର୍ଭ ଏତୁ ତେ ।
ବିନ୍ଦସ୍ୱ ତ୍ୱଂ ପୁତ୍ରଂ ନାରି ୟସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଶମସଚ୍ଛମୁ ତସ୍ମୈ ତ୍ୱଂ ଭବ ।।୫।।

ୟାସାଂ ଦ୍ୟୌଷ୍ପିତା ପୃଥିବୀ ମାତା ସମୁଦ୍ରୋ ମୂଲଂ ବୀରୁଧାଂ ବଭୂବ ।
ତାସ୍ତ୍ୱା ପୁତ୍ରବିଦ୍ୟାୟ ଦୈବୀଃ ପ୍ରାବନ୍ତ୍ୱୋଷଧୟଃ ।।୬।।

===

(୩|୨୪) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୩-୭), ନିଚୃତ୍ ପଥ୍ୟାପଙ୍କ୍ତି (୨) |
ଦେବତା - ବନସ୍ପତିଃ ପ୍ରଜାପତି ବା (୧-୭)

===

ପୟସ୍ୱତୀରୋଷଧୟଃ ପୟସ୍ୱନ୍ମାମକଂ ବଚଃ ।
ଅଥୋ ପୟସ୍ୱତୀନାମା ଭରେଽହଂ ସହସ୍ରଶଃ ।।୧।।

ବେଦାହଂ ପୟସ୍ୱନ୍ତଂ ଚକାର ଧାନ୍ୟଂ ବହୁ ।
ସଂଭୃତ୍ୱା ନାମ ୟୋ ଦେବସ୍ତଂ ବୟଂ ହବାମହେ ୟୋୟୋ ଅୟଜ୍ୱନୋ ଗୃହେ ।।୨।।

ଇମା ୟାଃ ପଞ୍ଚ ପ୍ରଦିଶୋ ମାନବୀଃ ପଞ୍ଚ କୃଷ୍ଟୟଃ ।
ବୃଷ୍ଟେ ଶାପଂ ନଦୀରିବେହ ସ୍ଫାତିଂ ସମାବହାନ୍ ।।୩।।

ଉଦୁତ୍ସଂ ଶତଧାରଂ ସହସ୍ରଧାରମକ୍ଷିତମ୍ ।
ଏବାସ୍ମାକେଦଂ ଧାନ୍ୟଂ ସହସ୍ରଧାରମକ୍ଷିତମ୍ ।।୪।।

ଶତହସ୍ତ ସମାହର ସହସ୍ରହସ୍ତ ସଂ କିର ।
କୃତସ୍ୟ କାର୍ୟସ୍ୟ ଚେହ ସ୍ଫାତିଂ ସମାବହ ।।୫।।

Not For Commercial Use

ତିସ୍ରୋ ମାତ୍ରା ଗନ୍ଧର୍ବାଣାଂ ଚତସ୍ରୋ ଗୃହପତ୍ନ୍ୟାଃ |
ତାସାଂ ୟା ସ୍ଫାତିମତ୍ତମା ତୟା ତ୍ୱାଭି ମୃଶାମସି ||୬||

ଉପୋହଶ୍ଚ ସମୂହଶ୍ଚ କ୍ଷତ୍ତାରୌ ତେ ପ୍ରଜାପତେ |
ତାବିହା ବହତାଂ ସ୍ଫାତିଂ ବହୁଂ ଭୂମାନମକ୍ଷିତମ୍ ||୭||

==

(୩|୨୫) ଋଷିଃ - ଭୃଗୁ **|** ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୬) **|** ଦେବତା - ମିତ୍ରାବରୁଣୌ କାମେଷବଶ୍ଚ (୧-୬)

==

ଉତ୍ତୁଦସ୍ତ୍ୱୋତ୍ତୁଦତୁ ମା ଧୃଥାଃ ଶୟନେ ସ୍ୱେ |
ଇଷୁଃ କାମସ୍ୟ ୟା ଭୀମା ତୟା ବିଧ୍ୟାମି ତ୍ୱା ହୃଦି ||୧||

ଆଧୀପର୍ଣ୍ଣାଂ କାମଶଲ୍ୟାମିଷୁଂ ସଂକଲ୍ପକୁଲ୍ମଲାମ୍ |
ତାଂ ସୁସଂନତାଂ କୃତ୍ୱା କାମୋ ବିଧ୍ୟତୁ ତ୍ୱା ହୃଦି ||୨||

ୟା ପ୍ଲୀହାନଂ ଶୋଷୟତି କାମସ୍ୟେଷୁଃ ସୁସଂନତା |
ପ୍ରାଚୀନପକ୍ଷା ବ୍ୟୋଷା ତୟା ବିଧ୍ୟାମି ତ୍ୱା ହୃଦି ||୩||

ଶୁଚା ବିଦ୍ଧା ବ୍ୟୋଷୟା ଶୁଷ୍କାସ୍ୟାଭି ସର୍ପ ମା |
ମୃଦୁର୍ନିମନ୍ୟୁଃ କେବଲୀ ପ୍ରିୟବାଦିନ୍ୟନୁବ୍ରତା ||୪||

ଆଜାମି ତ୍ୱାଜନ୍ୟା ପରି ମାତୁରଥୋ ପିତୁଃ |
ୟଥା ମମ କ୍ରତାବସୋ ମମ ଚିତ୍ତମୁପାୟସି ||୫||

ବ୍ୟସ୍ୟୈ ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ହୃଦଶ୍ଚିତ୍ତାନ୍ୟସ୍ୟତମ୍ |
ଅଥୈନାମକ୍ରତୁଂ କୃତ୍ୱା ମମୈବ କୃଣୁତଂ ବଶେ ||୬||

|| ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ ||

==

(୩|୨୬) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧), ଜଗତୀ (୨, ୫-୬), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୩-୪) **|**
ଦେବତା - ସାଗ୍ନୟୋ ହେତୟଃ (୧), ସକାମା ଅବିଷ୍ୟବଃ (୨), ଅବ୍ୟୁକ୍ତା ବୈରାଜାଃ (୩),
ସବାତାଃ ପ୍ରବିଧ୍ୟନ୍ତଃ (୪), ସୌଷଧିକା ନିଲିମ୍ପାଃ (୫), ବୃହସ୍ପତିଯୁକ୍ତା ଅବସ୍ୱନ୍ତଃ (୬)

==

(ପ୍ରତ୍ୟେକଂ ପଞ୍ଚପଦା ବିପରୀତପାଦଲକ୍ଷ୍ମା ||)

ୟେ୍ଽସ୍ୟାଂ ସ୍ଥ ପ୍ରାଚ୍ୟାଂ ଦିଶି ହେତୟୋ ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବୋ ଅଗ୍ନିରିଷବଃ |
ତେ ନୋ ମୃଡତ ତେ ନୋଽଧି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ||୧||

ୟେ୍ଽସ୍ୟାଂ ସ୍ଥ ଦକ୍ଷିଣାୟାଂ ଦିଶ୍ୟବିଷ୍ୟବୋ ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବଃ କାମ ଇଷବଃ |
ତେ ନୋ ମୃଡତ ତେ ନୋଽଧି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ||୨||

ୟେ୍ଽସ୍ୟାଂ ସ୍ଥ ପ୍ରତୀଚ୍ୟାଂ ଦିଶି ବୈରାଜା ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବ ଆପ ଇଷବଃ |
ତେ ନୋ ମୃଡତ ତେ ନୋଽଧି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ||୩||

ୟେ୍ଽସ୍ୟାଂ ସ୍ଥୋଦୀଚ୍ୟାଂ ଦିଶି ପ୍ରବିଧ୍ୟନ୍ତୋ ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବୋ ବାତ ଇଷବଃ |
ତେ ନୋ ମୃଡତ ତେ ନୋଽଧି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ||୪||

ୟେ୍ଽସ୍ୟାଂ ସ୍ଥ ଧ୍ରୁବାୟାଂ ଦିଶି ନିଲିମ୍ପା ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବ ଓଷଧୀରିଷବଃ |
ତେ ନୋ ମୃଡତ ତେ ନୋଽଧି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ||୫||

ୟେ୍ଽସ୍ୟାଂ ସ୍ଥୋର୍ଧ୍ୱାୟାଂ ଦିଶ୍ୟବସ୍ୱନ୍ତୋ ନାମ ଦେବାସ୍ତେଷାଂ ବୋ ବୃହସ୍ପତିରିଷବଃ |
ତେ ନୋ ମୃଡତ ତେ ନୋଽଧି ବ୍ରୂତ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେଭ୍ୟୋ ବଃ ସ୍ୱାହା ||୬||

Not For Commercial Use

==

(୩|୨୭) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ପଞ୍ଚପଦା କକୁଭ୍ ଅତି ଗର୍ଭା ଅଷ୍ଟି (୧, ୩-୪, ୬), ପଞ୍ଚପଦା କକୁଭ୍ ଅତି ଗର୍ଭା ଅତ୍ୟଷ୍ଟି (୨), ପଞ୍ଚପଦା କକୁଭ୍ ଅତି ଗର୍ଭା ଭୁରିକ୍ ଅଷ୍ଟି (୫) **|** ଦେବତା - ପ୍ରାଚୀ ଦିଗଗ୍ନିରସିତ ଆଦିତ୍ୟାଃ (୧), ଦକ୍ଷିଣା ଦିଗିନ୍ଦ୍ରସ୍ତିରଶ୍ଚିରାଜିଃ ପିତରଃ (୨), ପ୍ରତୀଚୀ ଦିଗ୍ୱରୁଣଃ ପୃଦାକୁରନ୍ନମ୍ (୩), ଉଦୀଚୀ ଦିକ୍ସୋମଃ ସ୍ୱଜୋଽଶନିଃ (୪), ଧ୍ରୁବା ଦିଗ୍ୱରୁଣଃ କଲ୍ମାଷଗ୍ରୀବୋ ବୀରୁଧଃ (୫), ଉର୍ଧ୍ୱା ଦିଗ୍-ବୃହସ୍ପତିଃ ଶ୍ୱିତ୍ରଂ ବର୍ଷଂ (୬)

==

ପ୍ରାଚୀ ଦିଗଗ୍ନିରଧିପତିରସିତୋ ରକ୍ଷିତାଦିତ୍ୟା ଇଷବଃ |
ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽଧିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ |
ୟୋ଼ଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ୟଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ଭେ ଦଧ୍ମଃ ||୧||

ଦକ୍ଷିଣା ଦିଗିନ୍ଦ୍ରୋଽଧିପତିସ୍ତିରଶ୍ଚିରାଜୀ ରକ୍ଷିତା ପିତର ଇଷବଃ |
ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽଧିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ |
ୟୋ଼ଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ୟଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ଭେ ଦଧ୍ମଃ ||୨||

ପ୍ରତୀଚୀ ଦିଗ୍ୱରୁଣୋଽଧିପତିଃ ପୃଦାକୂ ରକ୍ଷିତାନ୍ନମିଷବଃ |
ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽଧିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ |
ୟୋ଼ଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ୟଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ଭେ ଦଧ୍ମଃ ||୩||

ଉଦୀଚୀ ଦିକ୍ସୋମୋଽଧିପତିଃ ସ୍ୱଜୋ ରକ୍ଷିତାଶନିରିଷବଃ |
ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽଧିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ |
ୟୋ଼ଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ୟଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ଭେ ଦଧ୍ମଃ ||୪||

ଧ୍ରୁବା ଦିଗ୍ୱିଷ୍ଣୁରଧିପତିଃ କଲ୍ମାଷଗ୍ରୀବୋ ରକ୍ଷିତା ବୀରୁଧ ଇଷବଃ |
ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽଧିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ |
ୟୋ଼ଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ୟଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ଭେ ଦଧ୍ମଃ ||୫||

ଊର୍ଧ୍ୱା ଦିଗ୍-ବୃହସ୍ପତିରଧିପତିଃ ଶ୍ୱିତ୍ରୋ ରକ୍ଷିତା ବର୍ଷମିଷବଃ |
ତେଭ୍ୟୋ ନମୋଽଧିପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ରକ୍ଷିତୃଭ୍ୟୋ ନମ ଇଷୁଭ୍ୟୋ ନମ ଏଭ୍ୟୋ ଅସ୍ତୁ |
ୟୋଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ୟଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତଂ ବୋ ଜମ୍ଭେ ଦଧ୍ମଃ ||୬||

==

(୩|୨୮) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା | ଛନ୍ଦ - ଅତିଶକ୍ୱରୀ ଗର୍ଭା ଚତୁଷ୍ପଦା ଅତିଜଗତୀ (୧),
ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨-୩), ୟବମଧ୍ୟା ବିରାଟ୍ କକୁଭ୍ (୪), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫),
ବିରାଟ୍ ଗର୍ଭା ପ୍ରସ୍ତାର ପଙ୍କ୍ତି (୬) | ଦେବତା - ୟମିନୀ (୧-୬)

==

ଏକୈକୟୈଷା ସୃଷ୍ଟ୍ୟା ସଂ ବଭୂବ ୟତ୍ର ଗା ଅସୃଜନ୍ତ ଭୂତକୃତୋ ବିଶ୍ୱରୂପାଃ |
ୟତ୍ର ବିଜାୟତେ ୟମିନ୍ୟପର୍ତୁଃ ସା ପଶୂନ୍-କ୍ଷିଣାତି ରିଫତୀ ରୁଶତୀ ||୧||

ଏଷା ପଶୂନ୍ତ୍ସଂ କ୍ଷିଣାତି କ୍ରବ୍ୟାଦ୍-ଭୂତ୍ୱା ବ୍ୟଦ୍ୱରୀ |
ଉତୈନାଂ ବ୍ରହ୍ମଣେ ଦଦ୍ୟାତ୍ତଥା ସ୍ୟୋନା ଶିବା ସ୍ୟାତ୍ ||୨||

ଶିବା ଭବ ପୁରୁଷେଭ୍ୟୋ ଗୋଭ୍ୟୋ ଅଶ୍ୱେଭ୍ୟଃ ଶିବା |
ଶିବାସ୍ମୈ ସର୍ବସ୍ମୈ କ୍ଷେତ୍ରାୟ ଶିବା ନ ଇହୈଧି ||୩||

ଇହ ପୁଷ୍ଟିରିହ ରସ ଇହ ସହସ୍ରସାତମା ଭବ |
ପଶୂନ୍ୟମିନି ପୋଷୟ ||୪||

ୟତ୍ରା ସୁହାର୍ଦଃ ସୁକୃତୋ ମଦନ୍ତି ବିହାୟ ରୋଗଂ ତନ୍ୱଃ ସ୍ୱାୟାଃ |
ତଂ ଲୋକଂ ୟମିନ୍ୟଭିସଂବଭୂବ ସା ନୋ ମା ହିଂସୀତ୍-ପୁରୁଷାନ୍ପଶୂଂଶ୍ଚ ||୫||

ୟତ୍ରା ସୁହାର୍ଦାଂ ସୁକୃତାମଗ୍ନିହୋତ୍ରହୁତାଂ ୟତ୍ର ଲୋକଃ |
ତଂ ଲୋକଂ ୟମିନ୍ୟଭିସଂବଭୂବ ସା ନୋ ମା ହିଂସୀତ୍-ପୁରୁଷାନ୍ପଶୂଂଶ୍ଚ ||୬||

===

(୩|୨୯) ଋଷିଃ - ଅଦ୍ଦାଲକ **|** ଛନ୍ଦ - ପଥ୍ୟାପଙ୍କ୍ତି (୧, ୩), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨, ୪-୬), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ଦୈବୀ ବୃହତୀ କକୁଭ୍ ଅତୀ ଗର୍ଭା ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୭), ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୮) **|** ଦେବତା - ଶିତିପାଦବିଃ (୧-୬), କାମଃ (୭), ଭୂମିଃ (୮)

===

ୟଦ୍ରାଜାନୋ ବିଭଜନ୍ତ ଇଷ୍ଟାପୂର୍ତସ୍ୟ ଷୋଡଶଂ ୟମସ୍ୟାମୀ ସଭାସଦଃ |
ଅବିସ୍ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ର ମୁଞ୍ଚତି ଦତ୍ତଃ ଶିତିପାସ୍ୱଧା ||୧||

ସର୍ବାନ୍-କାମାନ୍ପୂରୟତ୍ୟାଭବନ୍ପ୍ରଭବନ୍ଭବନ୍ |
ଆକୂତିପ୍ରୋଽବିର୍ଦତ୍ତଃ ଶିତିପାନ୍ନୋପ ଦସ୍ୟତି ||୨||

ୟୋ ଦଦାତି ଶିତିପାଦମବିଂ ଲୋକେନ ସଂମିତମ୍ |
ସ ନାକମଭ୍ୟାରୋହତି ୟତ୍ର ଶୁଲ୍କୋ ନ କ୍ରିୟତେ ଅବଲେନ ବଲୀୟସେ ||୩||

ପଞ୍ଚାପୂପଂ ଶିତିପାଦମବିଂ ଲୋକେନ ସଂମିତମ୍ |
ପ୍ରଦାତୋପ ଜୀବତି ପିତୃଣାଂ ଲୋକେଽକ୍ଷିତମ୍ ||୪||

ପଞ୍ଚାପୂପଂ ଶିତିପାଦମବିଂ ଲୋକେନ ସଂମିତମ୍ |
ପ୍ରଦାତୋପ ଜୀବତି ସୂର୍ୟାମାସୟୋରକ୍ଷିତମ୍ ||୫||

ଇରେବ ନୋପ ଦସ୍ୟତି ସମୁଦ୍ର ଇବ ପୟୋ ମହତ୍ |
ଦେବୌ ସବାସିନାବିବ ଶିତିପାନ୍ନୋପ ଦସ୍ୟତି ||୬||

କ ଇଦଂ କସ୍ମା ଅଦାତ୍କାମଃ କାମାୟାଦାତ୍ |
କାମୋ ଦାତା କାମଃ ପ୍ରତିଗ୍ରହୀତା କାମଃ ସମୁଦ୍ରମା ବିବେଶ |
କାମେନ ତ୍ୱା ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାମି କାମୈତତ୍ତେ ||୭||

ଭୂମିଷ୍ଟ୍ୱା ପ୍ରତି ଗୃହ୍ଣାତ୍ୱନ୍ତରିକ୍ଷମିଦଂ ମହତ୍ |
ମାହଂ ପ୍ରାଣେନ ମାତ୍ମନା ମା ପ୍ରଜୟା ପ୍ରତିଗୃହ୍ୟ ବି ରାଧିଷି ||୮||

Not For Commercial Use

==

(୩|୩୦) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୪), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୫), ପ୍ରସ୍ତାର ପଙ୍କ୍ତି (୬), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭) **|** ଦେବତା - ଚନ୍ଦ୍ରମା ସାଂମନସ୍ୟଂ (୧-୭)

==

ସହୃଦୟଂ ସାଂମନସ୍ୟମବିଦ୍ୱେଷଂ କୃଣୋମି ବଃ |
ଅନ୍ୟୋ ଅନ୍ୟମଭି ହର୍ୟତ ବତ୍ସଂ ଜାତମିବାଘ୍ନ୍ୟା ||୧||

ଅନୁବ୍ରତଃ ପିତୁଃ ପୁତ୍ରୋ ମାତ୍ରା ଭବତୁ ସଂମନାଃ |
ଜାୟା ପତ୍ୟେ ମଧୁମତୀଂ ବାଚଂ ବଦତୁ ଶନ୍ତିବାମ୍ ||୨||

ମା ଭ୍ରାତା ଭ୍ରାତରଂ ଦ୍ୱିକ୍ଷନ୍-ମା ସ୍ୱସାରମୁତ ସ୍ୱସା |
ସମ୍ୟଞ୍ଚଃ ସବ୍ରତା ଭୂତ୍ୱା ବାଚଂ ବଦତ ଭଦ୍ରୟା ||୩||

ୟେନ ଦେବା ନ ବିୟନ୍ତି ନୋ ଚ ବିଦ୍ୱିଷତେ ମିଥଃ |
ତତ୍କୃଣ୍ମୋ ବ୍ରହ୍ମ ବୋ ଗୃହେ ସଂଜ୍ଞାନଂ ପୁରୁଷେଭ୍ୟଃ ||୪||

ଜ୍ୟାୟସ୍ୱନ୍ତଶ୍ଚିତ୍ତିନୋ ମା ବି ୟୌଷ୍ଟ ସଂରାଧୟନ୍ତଃ ସଧୁରାଶ୍ଚରନ୍ତଃ |
ଅନ୍ୟୋ ଅନ୍ୟସ୍ମୈ ବଲ୍-ଗୁ ବଦନ୍ତ ଏତ ସଧ୍ରୀଚୀନାନ୍ୱଃ ସଂମନସସ୍କୃ-ଣୋମି ||୫||

ସମାନୀ ପ୍ରପା ସହ ବୋଽନ୍ନଭାଗଃ ସମାନେ ୟୋକ୍-ତ୍ରେ ସହ ବୋ ୟୁନଜ୍ମି |
ସମ୍ୟଞ୍ଚୋଽଗ୍ନିଂ ସପର୍ୟତାରା ନାଭିମିବାଭିତଃ ||୬||

ସଧ୍ରୀଚୀନାନ୍ୱଃ ସଂମନସସ୍କୃଣୋମ୍ୟେକଶ୍ନୁଷ୍ଟୀନ୍ତ୍ସଂବନନେନ ସର୍ବାନ୍ |
ଦେବା ଇବାମୃତଂ ରକ୍ଷମାଣାଃ ସାୟଂପ୍ରାତଃ ସୌମନସୋ ବୋ ଅସ୍ତୁ ||୭||

Not For Commercial Use

==

(୩|୩୧) ଋଷିଃ - ବ୍ରହ୍ମା | ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୬-୧୧), ଭୁରିକ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪), ବିରାଟ୍ ପ୍ରସ୍ତାର ପଙ୍କ୍ତି (୫) | ଦେବତା - ପାପ୍ମହା ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚ (୧-୧୧)

==

ବି ଦେବା ଜରସାବୃତନ୍ବି ତ୍ୱମଗ୍ନେ ଅରାତ୍ୟା |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ୟକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୧||

ବ୍ୟାର୍ତ୍ୟା ପବମାନୋ ବି ଶକ୍ରଃ ପାପକୃତ୍ୟୟା |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ୟକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୨||

ବି ଗ୍ରାମ୍ୟାଃ ପଶବ ଆରଣ୍ୟୈର୍ବ୍ୟାପସ୍ତୃଷ୍ଣୟାସରନ୍ |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ୟକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୩||

ବୀ ମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଇତୋ ବି ପନ୍ଥାନୋ ଦିଶଂଦିଶମ୍ |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ୟକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୪||

ତ୍ୱଷ୍ଟା ଦୁହିତ୍ରେ ବହତୁଂ ୟୁନକ୍ତୀତୀଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନଂ ବି ୟାତି |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ୟକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୫||

ଅଗ୍ନିଃ ପ୍ରାଣାନ୍ତ୍ସଂ ଦଧାତି ଚନ୍ଦ୍ରଃ ପ୍ରାଣେନ ସଂହିତଃ |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ୟକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୬||

ପ୍ରାଣେନ ବିଶ୍ୱତୋବୀର୍ୟଂ ଦେବାଃ ସୂର୍ୟଂ ସମୈରୟନ୍ |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ୟକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୭||

ଆୟୁଷ୍ମତାମାୟୁଷ୍କୃତାଂ ପ୍ରାଣେନ ଜୀବ ମା ମୃଥାଃ |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ୟକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୮||

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣେନ ପ୍ରାଣତାଂ ପ୍ରାଣେହୈବ ଭବ ମା ମୃଥାଃ |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ଯକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୯||

ଉଦାୟୁଷା ସମାୟୁଷୋଦୋଷଧୀନାଂ ରସେନ |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ଯକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୧୦||

ଆ ପର୍ଜନ୍ୟସ୍ୟ ବୃଷ୍ଟ୍ୟୋଦସ୍ଥାମାମୃତା ବୟମ୍ |
ବ୍ୟହଂ ସର୍ବେଣ ପାପ୍ମନା ବି ଯକ୍ଷ୍ମେଣ ସମାୟୁଷା ||୧୧||

|| ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ||

|| ଇତି ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

|| ଇତି ତୃତୀୟଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ||

Not For Commercial Use